

**STRATEGIJA RAZVOJA
GRADA ILOKA
2016. – 2020.**

LIPANJ 2016.g.

Naručitelj:

Grad Ilok
Trg Nikole Iločkog 13
HR-32236 Ilok

Dokument izradili:

T&MC Group
Amruševa 19
HR-10000 Zagreb
Tel: +385 1 48 11 230
www.tmc-holding.com

Sudjelovali u izradi dokumenta:

T&MC Group

- Dr.sc. Damir Novotny, *Managing Partner*
- Mag. oec. Ksenija Čulubrk, *Senior Managing Konsultant*
- MA Krunoslav Loina, *Managing Konsultant*
- Mag.oec. Petra Kale, *Junior Consultant*

Grad Ilok

Sadržaj

1	1	Uvod	5
2	2	Metodološki okvir i pristup	6
	2.1.	Metodologija i pristup izradi strategije razvoja Grada	6
	2.2.	Strategija EU 2020 – strateški ciljevi	7
	2.3.	Nacionalni operativni programi	9
	2.4.	Europski strukturni i investicijski fondovi	11
	2.5.	Strategija pametne specijalizacije RH	12
3	3	Ilok danas: Analiza sadašnjeg stanja	14
	3.1.	Grad Ilok – Povijest Grada	14
	3.2.	Osnovni podaci o Gradu	15
	3.2.1.	<i>Naselja Grada Iloka</i>	15
	3.2.2.	<i>Stanovništvo Grada</i>	17
	3.3.	Prirodni i prostorni potencijali	19
	3.4.	Promet i energetika	22
	3.5.	Gospodarstvo	30
	3.5.1.	<i>Najveća poduzeća na području Grada</i>	30
	3.5.2.	<i>Analiza financija Grada</i>	31
	3.6.	Socijalna infrastruktura i obrazovanje	33
	3.6.1.	<i>Ustanove Grada</i>	33
	3.7.	Usporedna analiza: Ilok i izabrani gradovi u EU	36
	3.7.1.	Benchmark: Ilok i izabrani gradovi u EU	36
	3.8.	SWOT Analiza	37
4	4	Strategija razvoja	40
	4.1.	Dugoročna misija i vizija Grada	40
	4.2.	Smjernice za budući razvoj Grada	41
	4.3.	Strategija razvoja Grada	42
	4.3.1.	<i>Strategija razvoja Grada kroz četiri glavne sastavnice</i>	42
	4.4.	Glavni pokretači dugoročno održivog razvoja	43
	4.5.	Sektorske strategije	43
	4.5.1.	<i>Strategija upravljanja kulturno - povijesnom baštinom Grada</i>	44
	4.5.1.1.	<i>Upravljanje kulturno – povijesnom baštinom Grada</i>	45
	4.5.1.2.	<i>Pregled kulturno – povijesne baštine Grada</i>	55

4.5.1.3.	<i>Razvojni projekti temeljeni na ekonomskoj valorizaciji kulturne baštine</i>	59
4.5.2.	<i>Strategija razvoja turizma</i>	63
4.5.3.	<i>Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora</i>	69
5	5 Glavni razvojni ciljevi	75
5.1.	Prioritetna područja razvoja	75
5.1.1.	<i>Prioritetno područje A : Dinamično gospodarstvo i obrazovanje</i>	75
5.1.2.	<i>Prioritetno područje B : Kvaliteta života i demografska obnova</i>	76
5.1.3.	<i>Prioritetno područje C : Gradska uprava, promet i komunikacije</i>	77
5.2.	Ciljani ekonomski pokazatelji Grada 2020.	78
6	6. Strateški projekti	79
6.1.	Primjer najbolje prakse korištenja EU fondova	79
6.2.	Strateški projekti Grada Iloka u razdoblju 2016 – 2020.	79
7	7 Implementacija i financiranje	82
7.1.	Proces pripreme i realizacije razvojnih projekata	82
7.2.	Model financiranja razvojnih projekata	83
8	8. ZAKLJUČAK	87
	Popis tablica	88
	Popis slika	88
	Izvori podataka	90

1. UVOD

Grad Ilok (dalje u nastavku Grad), najistočniji je grad Republike Hrvatske, koji zbog svojih prirodnih resursa i geografskog položaja može ostvariti razmjerno dinamičan gospodarski razvoj i rast u narednim godinama, u kontekstu ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo EU i dostupnosti europskih fondova za poticanje regionalnog razvoja.

Ova strategija razvoja Grada obuhvaća razdoblje 2016-2020, strateški horizont u kojem će se odvijati nova razvojna strategija Europske unije (EU Agenda 2020), koja zamjenjuje Lisabonsku Agendu. U okviru Agende 2020 planirani su fiskalni poticaji regionalnom i ruralnom razvoju koji će se financirati iz proračuna Europske unije.

Grad se nalazi u ključnom razdoblju koje predstavlja izazov u kontekstu vlastitog razvoja ali i razvoja cijele regije. Ekonomski se razvoj Grada, jednako kao i u ostalim jedinicama lokalne samouprave u ovom dijelu Hrvatske, odvijao usporenije u odnosu na državni prosjek. Temeljni strateški cilj je stvaranje pretpostavki za ubrzani rast i razvoj te stvaranje novih radnih mjesta u kontekstu mogućnosti financiranja razvojnih projekata koje pružaju politike regionalnog razvoja EU.

STRATEGIJA RAZVOJA GRADA I PLANIRANJE RAZVOJNIH PROJEKATA

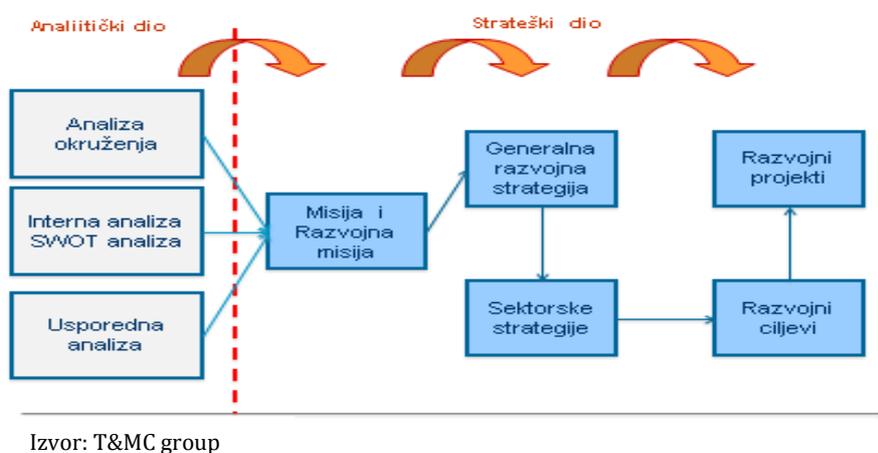
Ovom se Strategijom definiraju glavni ciljevi ukupnog razvoja Grada u srednjoročnom razdoblju. Glavni pokretač razvoja bit će privatni projekti te projekti koje će Grad pokrenuti i kandidirati ih za sufinanciranje iz strukturnih fondova EU, kao i projekti koje će Grad razvijati zajedno s privatnim sektorom (javno-privatni projekti).

2. METODOLOŠKI OKVIR I PRISTUP

Programiranje strategije razvoja jedinice lokalne samouprave predstavlja iznimno kompleksan proces. Zbog složenosti ovoga procesa, u koji su uključeni brojni pojedinci i zainteresirane strane, bilo je potrebno primijeniti odgovarajuću metodologiju.

2.1. Metodologija i pristup izradi strategije razvoja Grada

Slika 2.1. Metodologija i pristup izradi strategije razvoja Grada

Definiranje strategije razvoja Grada započelo je s analizom postojećeg stanja i razvojnih potencijala, koja je obuhvatila:

- komparativnu analizu ekonomike Grada s usporedivim gradovima u EU
- analizu razvojne strategije EU
- analizu kohezijskih politika EU
- analizu ekonomike Grada
- pregled postojećih razvojnih inicijativa – pokrenutih razvojnih projekata
- analizu i dokumentiranje ekonomskih potencijala – kapitala Grada
- financijsku analizu – analizu proračunskih potencijala
- analizu infrastrukture

U drugoj fazi bilo je prije svega potrebno definirati misiju i glavnu razvojnu viziju Grada, kao osnovne razvojne deklaracije. Programiranje same razvojne strategije obuhvatilo je:

- definiranje osnovnog strateškog koncepta
- utvrđivanje razvojnih opcija
- definiranje glavnih razvojnih ciljeva i ekonomskih pokazatelja

-
- utvrđivanje strategije razvoja
 - definiranje glavnih strateških projekata kao javnih i javno-privatnih pokretača razvoja Grada

2.2. Strategija EU 2020 – strateški ciljevi

Strategija Europa 2020 je temeljni strateški dokument predložen od Europske komisije 2010. godine kako bi se unaprijedila ekonomija Europske unije. U okviru strategije EU 2020 posebnu ulogu imaju regionalne vlasti te jedinice lokalne samouprave (lokalne vlasti). Europa 2020 naslijedila je Lisabonsku strategiju za razdoblje 2000. - 2010. Budući da EU strategija ne predstavlja samo formalnost, nego dokument prema kojemu se sav razvoj EU-a usmjerava (financira), za Hrvatsku kao novu članicu pa tako i Grad Ilok bitno je stalno imati na umu temeljne odrednice razvoja EU. Glavni prioritet strategije EU 2020 je pokretanje ekonomskog rasta. Ekonomski rast mora biti:

- *pametan* (učinkovite investicije u obrazovanje i inovacije),
- *dugoročno održiv*,
- *uključiv*, sa snažnim naglaskom na stvaranje novih radnih mjesta i smanjivanju siromaštva

Projekti u donjim područjima imat će prednost u financiranju iz strukturnih fondova EU. Grad će se sa svojim razvojnim projektima kandidirati za sufinanciranje strateških projekata iz Europskog fonda ruralnog razvoja, Europskog fonda regionalnog razvoja te Europskog socijalnog fonda. Ključni izazov će biti pripremiti projekte u okviru sektora prikazanih na slici 2.2. koji će biti sufinancirani iz tih fondova. Ulaskom u punopravno članstvo EU, položaj i odgovornost za vlastiti razvoj jedinica lokalne samouprave se radikalno mijenja. Pored zajedničke agrarne politike (CAP), politike regionalnog i ruralnog razvoja su najvažnije zajedničke ekonomske politike u EU.

Strukturni fondovi, kao glavni financijski instrumenti za poticanje regionalnog razvoja u koje se izdvaja oko 33% proračuna EU, po prvi put postaju dostupni i jedinicama lokalne samouprave u Hrvatskoj. U svojoj strategiji EU 2020, koja obuhvaća razdoblje od 2014-2020.g, EU definira jasno određenje nastavka pro - aktivne politike regionalnog razvoja s ciljem poticanja razvoja europskih regija s razinom razvijenosti nižom od europskog prosjeka.

Slika 2.2. *Strategija Europa 2020.* - sektori u koje će EU usmjeravati ulaganja Kohezijskih fondova

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

U nastavku su opisani tematski ciljevi EU 2020. Sve ono što ne podliježe tim ciljevima neće biti u fokusu EU razvoja, a to pak znači da neće biti sredstava za nešto što nije u fokusu EU politike. S druge strane, to ne znači da se neće moći financirati stvari koje nisu u domeni EU politike, no takvim ulaganjima pronalaženje financijskih sredstava će biti otežano, a realizacija takvih projekata zahtijevat će puno više „opravdanja“ takve investicije. U okviru Strategije Europa 2020 navodi se 11 tematskih ciljeva za razdoblje 2014. – 2020., a to su:

1. Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija
2. Proširenje pristupa i korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija
3. Podizanje konkurentnosti MSP, poljoprivrednih proizvođača, ribara i akva kulture
4. Poticanje pomaka prema nisko-karbonskim tehnologijama u svim industrijama
5. Poticanje prilagođavanja klimatskim promjenama i upravljanja rizicima
6. Zaštita okoliša i unapređivanje efikasnosti i korištenja energije
7. Izgradnja energetski učinkovitog i održivog transporta
8. Poticanje zapošljavanja i mobilnosti radne snage
9. Poticanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva
10. Ulaganje u obrazovanje i cjeloživotno obrazovanje
11. Unapređivanje institucionalnog kapaciteta i učinkovitosti uprave

Iznimno je važno u ovome trenutku za Grad da raspolaže pravim informacijama u pravo vrijeme. Ulaskom Hrvatske u EU, Zagreb i resorna Ministarstva će sve više imati ulogu

posrednika, a sve manje izvršnih tijela koja potpuno samostalno definiraju razvojnu politiku zemlje. I dalje će postojati neovisnost pri definiranju razvojne politike države, ali uvijek temeljem okvira i „pravila igre“ koje uspostavlja Bruxelles. Stoga je bitno da se Grad i gradski subjekti uključe u razne međunarodne organizacije, da jačaju suradnju sa EU članicama, te da sudjeluju u udruženjima koja okupljaju gradove i općine EU. Preko takvih udruženja će se lakše moći prezentirati lokalne potrebe i pronaći one zajedničke potrebe gradova i općina EU za koje će se onda tražiti rješenja u Bruxellesu.

2.3. Nacionalni operativni programi

Na temelju Partnerskog sporazuma između Europske komisije i Vlade Republike Hrvatske, razvijena su tri glavna operativna programa koji su prihvaćeni i usuglašeni s EK: Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014. – 2020., Operativni program ruralnoga razvoja 2014. – 2020. te Operativni program Učinkovitost i ljudski potencijali.

Slika 2.3. Nacionalni operativni programi

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

Europska komisija je u svibnju 2015. odobrila 24 programa ruralnog razvoja (Bugarska, Češka, Hrvatska, Irska, Italija, Njemačka, Rumunjska, Španjolska, Švedska i Ujedinjena Kraljevina) koji su usmjereni na poboljšanje konkurentnosti sektora poljoprivrede EU, brigu o seoskim krajevima i klimi te na jačanje gospodarske i društvene strukture ruralnih zajednica u razdoblju do 2020. Očekuje se da će se tim programima otvoriti više od 40 000 radnih mjesta u ruralnim područjima i oko 700 000 mjesta osposobljavanja i tako potaknuti inovacije, prijenos znanja, održivija poljoprivredna praksa i jačanje ruralnih

poduzeća. Za programe su na raspolaganje stavljena sredstva iz proračuna EU-a u vrijednosti od 27 milijardi EUR, a sufinancirat će se javnim sredstvima na nacionalnoj i regionalnoj razini i/ili privatnim sredstvima.

Operativni program ruralnoga razvoja Republike Hrvatske 2014 - 2020 vrijedan EUR 2.4 milijarde sufinancira se iz Europskog fonda ruralnog razvoja koji ima za glavni cilj jačanje europske politike ruralnog razvoja i pojednostavljivanje njezine provedbe. Fond za ruralni razvoj poboljšava upravljanje i kontrolu nad politikom ruralnog razvoja za razdoblje 2007. - 2013. Fond se financira sredstvima Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) i pridonosi ostvarivanju ciljeva Strategije Europa 2020 promicanjem održivog ruralnog razvoja u cijeloj Europskoj uniji. Pridonosi ekološkoj i teritorijalnoj ravnoteži, zaštiti klimatskih uvjeta i uvođenju inovacija u poljoprivredni sektor. Programom ruralnoga razvoja 2014. -2020. definiraju se tri dugoročna strateška cilja:

Cilj 1. Poticati konkurentnost poljoprivrede

Cilj 2. Osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama

Cilj 3. Postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja

Operativni program Konkurentnost i kohezija se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja kroz deset tematskih ciljeva:

Cilj 1. Jačanje gospodarstva primjenom istraživanja i inovacija

Cilj 2. Korištenje informacijsko – komunikacijske tehnologije

Cilj 3. Postizanje poslovne konkurentnosti

Cilj 4. Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

Cilj 5. Klimatske promjene i upravljanje rizicima

Cilj 6. Zaštita okoliša i održivost resursa

Cilj 7. Povezanosti i mobilnost

Cilj 8. Socijalno uključivanje i mobilnost

Cilj 9. Obrazovanje i cjeloživotno učenje

Cilj 10. Tehnička pomoć

Osnovni cilj **Operativnog programa Učinkoviti ljudski potencijali** je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Njegova je ukupna vrijednost 1,85 milijardi eura, od čega se 1,58 milijardi financira iz proračuna Europske unije,

uključujući 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih. Temelji se na pet glavnih ciljeva¹:

Cilj 1. Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage

Cilj 2. Socijalno uključivanje

Cilj 3. Obrazovanje i cjeloživotno učenje

Cilj 4. Pametna administracija

Cilj 5. Tehnička pomoć

2.4. Europski strukturni i investicijski fondovi

Europski fondovi su zamišljeni kao financijski instrumenti koji podupiru provedbu pojedine politike Europske unije u zemljama članicama. Jedna od najznačajnijih politika je Kohezijska politika, za koju je Europska unija u financijskom razdoblju 2014.-2020. izdvojila **376 milijardi eura iz svog proračuna**. Kohezijska politika Europske unije financira se iz 3 glavna fonda:

Kohezijski fond – cilja na države članice čiji je bruto nacionalni dohodak po stanovniku manji od 90% prosjeka Europske unije te financira projekte iz područja prometa i okoliša.

Europski fond za regionalni razvoj – za cilj ima jačanje ekonomske i socijalne kohezije u Europskoj uniji te smanjenje razvojnih razlika između njenih regija.

Europski socijalni fond – potiče zapošljavanje i mogućnosti zaposlenja u Europskoj uniji. Europski fond za regionalni razvoj i Europski socijalni fond poznati su i pod nazivom strukturni fondovi.

Osim navedenih, u financijskoj perspektivi 2014.-2020. na raspolaganju su i ***Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj te Europski fond za pomorstvo i ribarstvo***. Svih pet fondova imaju zajednički naziv Europski strukturni i investicijski fondovi (ESI fondovi). U kontekstu sufinanciranja projekata za Grad su najznačajniji Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond te Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj.

¹ Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

Slika 2.4. Europski fondovi

Izvor: Europski strukturni i investicijski fondovi / Prilagodba T&MC Group

2.5. Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske

Europska unija pokrenula je inicijativu izrade strategija pametne specijalizacije kao novi pristup gospodarskom razvoju koji je baziran na ciljanoj podršci istraživačko razvojnim aktivnostima i inovacijama. Države članice usredotočile su se na stvaranje novog modela gospodarskog rasta koji će povećati ukupnu konkurentnost EU-a i smanjiti razlike u razvoju između gospodarstava svojih 28 članica. Vlada Republike Hrvatske donijela je na sjednici održanoj 30. ožujka 2016. godine Odluku o donošenju Strategije pametne specijalizacije Republike Hrvatske za razdoblje od 2016. do 2020. godine. Cilj Strategije jest omogućiti učinkovitije korištenje ESI fondova i povećati sinergiju između sredstava EU-a i sredstava nacionalnih i regionalnih politika. Strategija pametne specijalizacije (u daljnjem tekstu: S3) trebala bi se temeljiti na dostupnim resursima i potencijalu za njihovo korištenje, identifikaciji konkurentnih prednosti, te tehnološkoj specijalizaciji kao temelju budućih inovacija. S3 će zemljama članicama pomoći potaknuti javne i privatne investicije u istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije. Umjesto da se prati pristup „odozgo prema dolje“, primarno uključujući javni sektor, procesu izrade S3 treba se pristupiti „odozdo prema gore“ i kroz suradnju i zajednički napor javnog, znanstvenoistraživačkog i poslovnog sektora i kroz proces poduzetničkog otkrivanja utvrditi vlastite snage i konkurentne prednosti. Glavni cilj S3 je transformirati hrvatsko gospodarstvo i povećati njegovu konkurentnost, koncentrirajući resurse znanja te povezujući ih s ograničenim brojem prioriteta. Identifikacijom ključnih prioriteta u S3 omogućit će se koncentracija istraživačkih kapaciteta i infrastrukture. To će koristiti i javnom i privatnom sektoru, koji

će na taj način okupiti kritičnu masu istraživača koji će zajednički raditi na strateškim temama istraživanja i razvoja s ciljem postizanja istraživačke izvrsnosti te njihove komercijalizacije.

Slika 2.5. Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske 2020.

Izvor: Vlada RH: Strategija pametne specijalizacije RH 2020.

S3 će biti vodeći princip koji okuplja poslovnu zajednicu, znanstveno-istraživačke i javne institucije kao i građane, s primarnim ciljem razvoja i korištenja inovacija za poticanje gospodarskog rasta i konkurentnosti. To će se postići provedbom S3, ne samo kroz aktivnosti predviđene Europskim fondom za regionalni razvoj, već i kroz aktivnosti predviđene kroz druge financijske izvore za istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije na nacionalnoj i EU razini.

3. ILOK DANAS: ANALIZA SADAŠNJEG STANJA

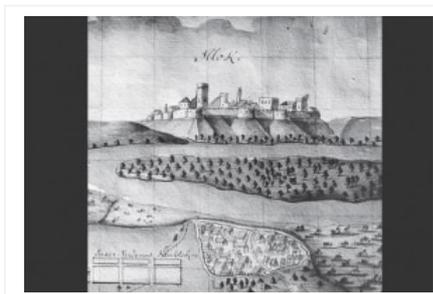
Ukupna površina Vukovarsko-srijemske županije iznosi 2.454 km², što čini 2,8% ukupne površine, odnosno 4,3% kopnenog teritorija Hrvatske.

Vukovarsko-srijemska županija dio je Slavonije i Srijema, geografskih regija na krajnjem istoku Republike Hrvatske, te je najistočnija županija u Republici Hrvatskoj.

Županija ima važan geostrateški položaj za RH jer graniči s dvije države, na istoku s Republikom Srbijom, a na jugu s Bosnom i Hercegovinom.

3.1. Grad Ilok

Povijest Grada

Slika 3.1. Prikaz grada iz 1697.g.

Ilok (mađarski Újlak), grad i pristanište na obali Dunava, 39 km jugoistočno od Vukovara, Vukovarsko-srijemska županija; Leži podno Fruške gore, na 133 m apsolutne visine. Središte fruškogorskoga vinogradarstva (traminac, graševina, pinot, rajnski rizling, chardoney) i podrumarstva (Odescalchijevi podrumi); drvena (pokućstvo) i tekstilna industrija.

U rimsko doba naseobina, vjerojatno Cuccium, s pograničnom utvrdom (natpisi, glava Dioskura). U srednjem vijeku na tom se mjestu razvio utvrđeni Wylak (Újlak). Od 1365. gospodar Iloka bio je Nikola (praotac knezova Iločkih, koji su ga utvrdili); jedno je od vjerskih središta u istočnoj Hrvatskoj (franjevci). Zidine, građene od opeke, opasivale su stari dio grada, a bile su ojačane kulama, polukulama i jakim bastionom. Zapadni je dio porušen, a na preostalim se zidinama vidi majstorski izvedeno krunište sa strijelnicama. Iz toga je doba sačuvan romanički stupac s reljefom Agnus Dei (XII. st.). Od šest crkava, nađeni su samo temelji trobrodne crkve sv. Petra i gotičke crkve s poligonalnim svetištem i ulomcima svodnih rebara (oko 1500). Jednobrodna gotička franjevačka župna crkva sv. Ivana Kapistrana barokizirana je u XVIII. st., a na početku XX. st. H. Bollé prigradio joj je

dvije bočne kapele i znatno povisio zvonik. U crkvi se nalaze nadgrobni spomenici knezova Iločkih, a na glavnom oltaru slika sv. Ivana Kapistrana, branitelja Beograda od Osmanlija, koji je umro u Iloku 1456. Za posljednjega predosmanskoga gospodara Ladislava Mora de Chula (1524–26) stekao je 1525. povlasticu slobodnoga kraljevskoga grada. God. 1526. pao je pod osmansku vlast; bio je sjedište kadiluka i Srijemskoga sandžaka (od 1566), a zadržao je ulogu prometnog i trgovačkoga čvorišta na Dunavu. Iz toga razdoblja sačuvana je kupelj (hamam) i mauzolej (turbe). Nakon oslobođenja od osmanske vlasti iločko vlastelinstvo (kao ducatus Sirmii) 1697. dospjelo je u posjed rimske plemićke obitelji knezova Odescalchi; njihov dvokatni barokni dvorac podignut nizvodno na Dunavu jedna je od najreprezentativnijih baroknih građevina u Hrvatskoj. U grad su se također vratili franjevci (od 1698) i obnovili samostan (od 1706), u kojem se nalazi ćelija sv. Ivana Kapistrana i knjižnica s približno 4000 knjiga (XVI–XIX. st.). U XVIII. st. Ilok je postao središtem posjeda knezova Odescalchija. (*Izvor: Leksikografski zavod Miroslav Krleža*).

Poslije 1945. godine u novim granicama Ilok gubi svoje prirodno zaleđe i postaje općina s mjestima koja i danas pripadaju području grada. Godine 1962. pripojen je općini Vukovar i postaje mjesna zajednica.

U Domovinskom ratu Ilok je od srpnja 1991. bio izložen napadima jugoslavenske vojske i srpskih snaga, koje su ga okružile polovicom rujna, a okupirale polovicom listopada 1991. Prognano je više tisuća Hrvata i drugog nesrpskog stanovništva. Hrvatskoj je vraćen mirnom reintegracijom 15. I. 1998.

3.2. Osnovni podaci o Gradu

Grad Ilok, najistočnije naselje Republike Hrvatske, administrativno pripada Vukovarsko – srijemskoj županiji a nastao je podjelom prostora bivše općine Vukovar. Prostor grada s tri strane određuje državna granica, a sa zapadne strane graniči s općinom Lovas.

3.2.1. Naselja Grada Iloka

Područje Grada obuhvaća četiri naselja: Ilok, Bapska, Mohovo i Šarengrad.

Slika 3.2. Crkva sv. Ivana Kapistrana i dio srednjovjekovnih zidina

Slika 3.3. Crkva Majke Božje Gospe Bapske iz 13. st.

Slika 3.4. Mohovo

Slika 3.5. Ostaci Šarengadske utvrde

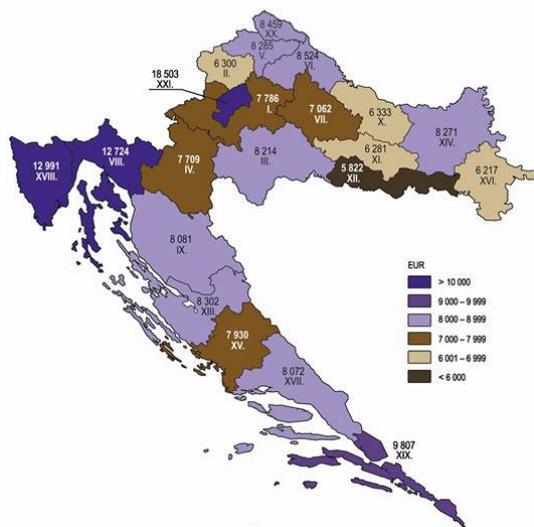
ILOK – Samo naselje Ilok broji 5.072 stanovnika (2011). Najistočnije naselje Republike Hrvatske, mjesto spoja istoka i zapada, skladno se izdiže iznad Dunava okruženo obroncima Fruške gore i prekrasnim vinogradima.

BAPSKA – naselje 7 km jugozapadno od Iloka, Srijem; 928 stanovnika (2011). Leži na 90 m apsolutne visine. Pretpostavlja se da početak života na ovom lokalitetu seže do 5. tisućljeća prije Krista što ovu kulturu čini starijom od Vučedolske. Naselje poznato po prapovijesnom nalazištu Gradec.

MOHOVO – naselje na pola puta između Iloka i Vukovara spominje se kao katolička župa od prve polovice 14. stoljeća. Prema popisu stanovništva iz 2011. g. broji 239 žitelja. Poznato je po crkvi sv. Nikole Tavelića i pravoslavnoj crkvi Vaznesenja Gospodnjeg koja datira iz 1836. godine.

ŠARENGRAD – naselje u Srijemu, 8 km zapadno od Iloka, 528 stanovnika (2011). Leži na obali Dunava, uz cestu Vukovar–Ilok–Bačka Palanka (Vojvodina), na 86 m apsolutne visine. Na području današnjega naselja nalazio se srednjovjekovni burg Athya, koji se spominje od 1405.

K-1. BRUTO DOMAĆI PROIZVOD PO STANOVNIKU U 2011.
GROSS DOMESTIC PRODUCT PER CAPITA, 2011

Slika 3.6. Bruto domaći proizvod po stanovniku

U pogledu ekonomske razvijenosti, Grad dijeli sudbinu drugih jedinica lokalne samouprave u Vukovarsko-srijemskoj županiji u kojoj BDP po stanovniku iznosi EUR 5.744 (2014.g.), što ovu županiju smješta na pretposljednje mjesto u Republici Hrvatskoj, iza Slavonsko-brodske županije.

Mjerenom BDP-om po glavi stanovnika, u smislu stupnja razvijenosti Grad se razvrstava na razinu od 50% prosjeka razvijenosti Republike Hrvatske i 25% prosjeka razvijenosti Europske unije.

3.2.2. Stanovništvo Grada

⇒ Demografska analiza stanovništva Grada

Grad Ilok je po popisu stanovništva 2011. godine na površini od 135 km² imao 6.767 stanovnika, što predstavlja 3,77% od ukupnog broja stanovnika Vukovarsko-srijemska županije, odnosno 0,16% od ukupnog broja stanovnika Hrvatske. Gustoća naseljenosti u Iloku je 50 stanovnika / km². (Izvor: DZS)

Tablica 3.7. Demografska kretanja stanovništva 2001. – 2011. godine

Naselja	Popis 2001.		Popis 2011.	
	Broj	%	Broj	%
Bapska	1.313	15,7	928	13,7
Ilok	5.897	70,6	5.072	75,0
Mohovo	303	3,6	239	3,5
Šarengrad	838	10,0	528	7,8
Ukupno:	8.351	100,0	6.767	100,0

Usporedbom s prethodnim Popisom iz 2001. godine u Gradu Iloku je evidentirano čak 1.584 stanovnika manje.

⇒ *Dobna struktura stanovništva na području Grada*

Tablica 3.8 Dobna struktura stanovništva

	<i>Spol</i>	<i>Ukupno</i>	<i>Mlado</i>	<i>Zrelo</i>	<i>Staro</i>
			<i>(0-19)</i>	<i>(20-59)</i>	<i>(+60)</i>
Grad Ilok	Sv.	6.767	1.463	3.477	1.827
	M.	3.284	768	1.813	703
	Ž.	3.483	695	1.644	1.124

Izvor: DZS

Podaci o dobnoj strukturi pokazuju visok udjel potencijalno radno aktivnog stanovništva (mlađeg i zrelog) što predstavlja vrlo važan resurs, međutim daljnja dublja analiza obrazovne strukture ukazuje da je ujedno i veliki dio stanovnika niže razine formalnog obrazovanja (do SSS). Podaci za ostala naselja Grada Iloka nisu bili raspoloživi.

⇒ *Obrazovna struktura stanovništva*

Tablica 3.9. Stanovništvo staro 15 i više god. prema spolu i završenoj školi, naselje Ilok

<i>Spol</i>	<i>Ukupno</i>	<i>Bez škole</i>	<i>Nezavršena škola</i>	<i>Osnovna škola</i>	<i>Srednja škola</i>	<i>VŠS VSS</i>	<i>Mag Dr</i>	<i>Nepoz.</i>
Sv.	5.731	183	615	1.731	2.736	438	11	17
M	2.733	39	193	764	1.506	213	4	14
Ž	2.998	144	422	967	1.230	225	7	3
%	100	3,19	10,73	30,20	47,74	7,64	0,19	0,30

Izvor: DZS

Podaci popisa 2011. godine o obrazovnoj spremi stanovništva starijeg od 15 godina ukazuju da je:

- bez školske spremne bilo je 3,19 % osoba
- nepotpuno osnovno obrazovanje imalo je 10,73 % osoba
- osnovno obrazovanje imalo je 30,20 % osoba
- srednjoškolsko obrazovanje imalo je 47,74 % osoba
- visoko obrazovanje imalo je 7,64 % osoba
- završen magisterij ili doktorat imalo je 0,19% osoba

3.3. Prirodni i prostorni potencijali

⇒ *Geografski položaj*

Vukovarsko-srijemska županija smještena je na krajnjem sjeveroistoku Republike Hrvatske. Leži u međurječju, između Dunava i Save, i zauzima dijelove povijesnih pokrajina istočne Slavonije i zapadnog Srijema. Površina Vukovarsko-srijemske županije je 2448 km². Na tom području male su visinske razlike. Najviša je točka Čukala kod Iloka (294 m nadmorske visine), a najniža u Posavini - Spačva (78 m). Na istoku blago se spuštaju obronci Fruške gore i prelaze u vukovarski ravnjak. Sa zapada, s planine Dilja, pruža se vinkovačko-đakovački ravnjak.

Ovim područjem vode važni riječni i kopneni putovi i križaju se međunarodni prometni pravci od istoka prema zapadu uz rijeku Dunav, te od sjevera preko rijeke Save prema Jadranskom moru. Tu se dotiču i sučeljavaju civilizacije zapadnoeuropskog i istočnog kulturnog kruga.

⇒ *Reljefne osobitosti*

Prostor Vukovarsko – srijemske županije obuhvaća dio slavonsko – srijemskog međuriječja na rubu Panonske nizine. To je ravnica iz koje se središnjim prostorom dižu uzvišenja diluvijalnog prapora. Reljefno se uzdižu dva odvojena uzvišenja: Vinkovačko – đakovački ravnjak i Vukovarski ravnjak. Vukovarski ravnjak se širi prema istoku do crte Šarengrad – Bapska – Šid, odakle počinje Fruška Gora.

Slika 3.10. Karta RH

Sjeverno i južno od ravnjaka prostiru se doline s razgranatom riječnom mrežom. Nadmorska visina prostora Grada Iloka se kreće od 79 – 200 m/nm. Grad Ilok se pretežito prostire na Vukovarskom ravnjaku. Teren je blago valovit. Prostor zauzimaju kvalitetne poljodjelske površine i šume se prostiru duž južne granice Grada, uz obale Dunava, na adama te duž potoka koji se ulijevaju u Dunav.

Ti potoci tvore karakteristične udoline (jaruge – surduk tur.) kojima se oborinske vode s okolnih padina slijevaju prema Dunavu.

⇒ *Klima*

Prostor Vukovarsko-srijemske županije, kao dijela šireg područja Istočne Hrvatske, kojemu pripada i Grad Ilok, ima umjereno kontinentalnu klimu. Ljeta su sunčana i vruća, a zime su hladne i sa snijegom. Srednja godišnja temperatura kreće se oko 11°C sa srednjim najtoplijim maksimumom od 29,9°C i srednjim minimumom od 12,2°C . Srednje godišnje padaline kreću se u relativno uskom rasponu. Najniže su u krajnjem istočnom dijelu gdje iznose oko 650 mm, a idući prema zapadu vrijednost srednjih godišnjih padalina postupno raste do 800 mm. Najviše padalina ima u proljeće i sredinom ljeta, što pogoduje usjevima. Srednja relativna vlaga iznosi 79%.

⇒ *Tlo i vegetacijski pokrov*

Posebnim vrijednostima prostora Grada smatraju se: visoko vrijedno poljodjelsko zemljište, šume, nezagađena tla i očuvan kulturni i prirodan krajobraz. Prema pogodnosti za obradu, na području Vukovarsko-srijemske županije izdvojene su četiri skupine tala. Prva najpogodnija skupina obuhvaća dobra obradiva tla, tj. tipični i semiglejni černozem na praporu, eutrično smeđe tlo, aluvijalno (fluvisol) tlo obranjeno od poplava te eutrično smeđe tlo na praporu. Karakterizira ih slaba osjetljivost prema kemijskim polutantima. Rasprostiru se u zoni širine 6 km (na istoku) do 20 km (na sjeverozapadu) prateći tok Dunava.

Drugu skupinu predstavljaju umjereno ograničeno obradiva tla. To su rigolana tla na praporu te lesirana tla na praporu, semiglejna i pseudoglejna. Slabe su dreniranosti, te slabe do umjerene osjetljivosti prema kemijskim onečišćivačima.

Treća skupina odnosi se na ograničeno obradiva tla: sirozem na praporu i pseudoglej na zaravni. U četvrtu skupinu uključena su privremeno nepogodna tla za obradu. Ovdje se nalaze halomorfna tla, aluvijalna tla (fluvisol), ritska crvenica i močvarno glejna tla; većina njih hidromeliorirana. Zajedničke su im značajke jaka osjetljivost prema kemijskim tvarima i vrlo slaba dreniranost što je u korelaciji s visokom razinom podzemne vode terena na kojima se odnosna tla nalaze. Zaključuje se da je:

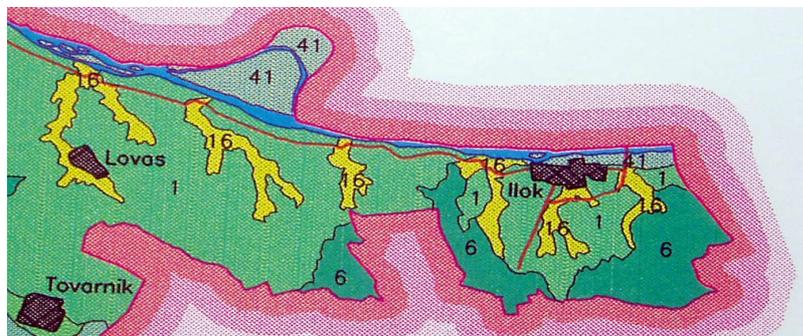
- uzvisina od Vinkovaca, preko Vukovara do Iloka tzv. praporni ravnjak, na kojem se rasprostiru dobra obradiva tla;
- litološki sastav i reljef pogoduju nastanku likvefakcije (u ravničarskom dijelu) te odrona i/ili klizišta (u brežuljkastom dijelu) izazvanih potresima;

- izdvojene su seizmotektonski aktivne rasjedne zone koje bi trebalo izbjegavati pri lociranju većih i skupih objekata; uglavnom se nalaze u sjevernoj polovici županije.

Tla Grada Iloka su dobra obradiva tla1 - oznaka P-1 (broj i boja 6.) Namjenske pedološke karte, podklase pogodnosti p_2 (umjerene osjetljivosti prema kemijskim polutantima), sastava i strukture - pretežito eutrično smeđe na praporu – ostalih jedinica tla Černozem na praporu i Lesivirano na praporu), a tek manjim dijelom su u dolovima (surducima) su ograničeno obradiva tla - oznaka P-3 (broj i boja 16.) Namjenske pedološke karte, podklase pogodnosti e i p_2 (erozija i slaba osjetljivost prema kemijskim polutantima), sastava i strukture - pretežito sirozem na praporu – ostalih jedinica tla Koluvij s prevagom sitnice, močvarno glejno, eutrično smeđe, Černozem).

Tla su nastala djelovanjem pedogenetskih procesa uz djelovanje klime, reljefa, flore i faune i drugog, a agrotehničke mjere mogu promijeniti prirodna svojstva tla. Zbog blagog reljefa erozija tla nije izražena na području Grada izuzev manjih površina duž dolova (surduka) na kojima su izgrađene akumulacije i koje ublažuju procese erozije.

Slika 3.11. Namjenska pedološka karta

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet

Slika 3.12. Kazalo

p_2	6	Eutrično smeđe na praporu	Černozem na praporu, Lesivirano na praporu
dr_0, p_1	9	Lesivirano na praporu, semiglejno	Pseudoglej na zaravni, Močvarno glejno mineralno, Pseudoalej-glej
v, dr_1, p_3	42	Pseudoalej na zaravni	Eutrično smeđe na praporu
v, dr_1, p_3	44	Ritska crnica, djelomično hidromeliorirana	Pseudoalej-glej, Lesivirano na praporu
v, v, dr_1, p_3		Močvarno glejno, djelomično hidromeliorirana	Močvarno glejno, Pseudoglej na zaravni
			Aluvijalno livadno, Ritske crnice, Aluvijalna

⇒ *Struktura zemljišta*

Na području Grada postoje značajni prirodni potencijali. Najvažniji potencijal je sam prostor veličine 12.960 hektara, od čega je čak 68% iznimno kvalitetno poljoprivredno zemljište. Poljoprivredno zemljište se pretežito koristi za ratarsku proizvodnju. Značajan dio poljoprivredni površina se koristi za vinogradarsku i voćarsku proizvodnju, po kojoj je Grad posebno poznat. Ratarska proizvodnja i proizvodnja vina su u prošlosti bili glavni pokretači ekonomskog rasta i stvaranja radnih mjesta. Poseban prirodni potencijal predstavlja sama rijeka Dunav, koja do sada nije bila dovoljno iskorištena za prometne i turističke svrhe. Prostor Grada nije devastiran niti industrijskom proizvodnjom niti u pogledu pretjerane izgrađenosti. U tom smislu ovaj prostor može biti značajan potencijal za razvoj održive poljoprivredno-prerađivačke djelatnosti i održivog turizma.

Tablica 3.13. Struktura zemljišta na području Grada

	Ukupna površina ha	Poljodjelske površine ha	Šumsko zemljište ha	Građevno zemljište ha	Ost. zem.i vod.pov.
Grad Ilok	12.960	8.822	2.835	582	721
%	100	68	22	4,5	5,5

Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet

3.4. Promet i energetika

Prometni koridori su temelj za uspostavu integralnog i kombiniranog prometa, a na području Grada obuhvaćaju ceste i plovne putove. U zadanim prirodnim uvjetima i položaju Županije i Grada Iloka prema glavnim europskim razvojnim pravcima, velikim dijelom je određeno prostorno razvojno ustrojstvo Grada uz glavna obilježja dijelom izgrađenog infrastrukturnog koridora I-Z (posavski koridor) i neizgrađenost poprečnih koridora S-J. Sukladno gospodarsko-razvojnim, strateško-sigurnosnim, demografskim i ostalim interesima, razvoj cestovne mreže treba omogućiti višu razinu prometne usluge u povezivanju svih područja. Nepovoljno stanje cesta pogoršala su ratna razaranja cestovne mreže i prometno preopterećenje prometnica i pratećih građevina.

⇒ Cestovna infrastruktura

Na području grada Iloka nalazi se dionica sljedeće državne ceste:

- **D 2 Dubrava Križovljanska (gr. R. Slovenija) - Varaždin - Virovitica - Našice - Osijek -Vukovar-GP Ilok** (gr. SR. S I CG.) ukupno 335,4 km, od toga duljina ceste u Gradu Iloku 21 km

Tablica 3.14. Pregled županijskih cesta Grada

Broj ceste	Naziv	Duljina ceste u Gradu Iloku
Ž 4198	Lovas - (Ž 4174) – Bapska – Šarengrad -(D2)	21
Ž 4199	Ilok (D2) – gr. SR SiC.G.	4,6
Ž 4200	Ilok (D2 – D2)	3,0
Ukupno županijskih cesta:		17,20

Izvor: Grad Ilok

Tablica 3. 15. Pregled lokalnih cesta Grada

Broj ceste	Naziv	Duljina ceste u Gradu Iloku u km
L 46034	Mohovo (D 2) – Lovas (Ž 4174)	1,70
L 46035	Bapska (Ž 4198) – gr. SR J.	3,00
L 46036	Ilok: Ž 4200 – (D 2)	1,20
L 46037	Ilok: Ž 4200 – (D 2)	1,50
L 46039	Ilok (Ž 4200) – GP Ilok (gr. SR SiC.G.)	2,80
Ukupno lokalnih cesta:		10,20

Izvor: Grad Ilok

Na razini županijskih i lokalnih cesta za bolju prometnu povezanost važna je modernizacija i održavanje, tehničko opremanje cesta, a za dionice u naseljima gradnja nogostupa, uređenje pješačkih prijelaza na križanjima i uređenje biciklističkih staza.

Uvjeti uređivanja koridora i prometnih površina, kao i uvjeti uređivanja drugih infrastrukturnih sustava na području Grada obavljaju se u skladu s pozitivnim zakonskim propisima, pravilnicima i normama.

Tablica 3.16. Dužina cesta i gustoća cestovne mreže

	Ukupno km	Suvremen kolnik	Državne ceste	Županijske ceste	Lokalne ceste	Gustoća ces.mreže <i>m/km²</i>
Županija	1100	775	323	548	229	450
Grad	48,4	48,4	21	17,2	10,2	372

Izvor: Grad Ilok

Gustoća cestovne mreže u Gradu je ispod prosjeka Županije zbog izduženog prostornog oblika Grada i do sada ograničenih ulaganja u novu cestovnu mrežu. Prostornim planom županije Vukovarsko-srijemske i razvojem Hrvatskih cesta predviđa se gradnja nove suvremene ceste u novom koridoru na trasi Ilok – Tovarnik – Lipovac - Strošinci. Realizacijom nove ceste uvelike bi se rasteretio promet kroz naselja Mohovo i Šarengrad te Grad Ilok na postojećoj državnoj cesti D2 koja u sadašnjem stanju ne zadovoljava tehničkim elementima i sigurnosti prometa. Sukladno izrađenom idejnom rješenju na području Grada Iloka dionica ove ceste duga je cca 13 km. (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

⇒ Riječna infrastruktura

Plovni put na Dunavu kroz Republiku Hrvatsku od rkm 1433 (hrvatsko–mađarska granica) do rkm 1295 (Ilok), a koji prolazi kroz područje Grada Iloka, dionica je visokorangiranog poteza međunarodnog plovnog puta svrstana prema AGN ugovoru pod oznakom E-80 i pripadajućom VIc klasom plovnosti. U funkciji riječnog prometa je pristaništa na Dunavu u Iloku.

Na području Grada Iloka u Iloku je uređeno pristanište za potrebe pristajanja putničkih brodova tzv. "bijeje flote", na desnoj obali Dunava u km 1298+680 u Iloku. Izgrađeno pristanište je sa potrebnim sustavom za sigurno pristajanje i privezivanje. Nedostaje sportska lučica za vez čamaca i brodica. U toj lučici trebalo bi urediti dio vezova za privez stranih jahti i brodica koje već i sada plove ovim akvatorijem i kojih se broj stalno povećava. Pristanište u Iloku je županijske važnosti i načelno je planirano prostornim planom Vukovarsko-srijemske županije. Lokacija teretnog pristaništa označena je u smislu položaja načelno u ovom planu, a detaljnu lokaciju treba odrediti temeljem dodatnih istraživanja i to u Urbanističkom planu uređenja Iloka. Pri tome treba osobitu pozornost usmjeriti na nautičke uvjete cijelog teritorija, na posebne uvjete i ograničenja zbog blizine državne granice, mosta s međudržavnim cestovnim graničnim prijelazom te očekivane velike frekvencije brodova. (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

⇒ Poštanski promet

Na području Vukovara poštanski promet je dobro razvijen. Izvršena je sanacija, rekonstrukcija i modernizacija poštanskog prometa i povećanje obima poštanskih usluga. U Vukovaru je smješteno središte operativne jedinice, a na području Grada se nalazi jedinica poštanske mreže. Izvršena je sanacija, rekonstrukcija i modernizacija poštanskog prometa, kao i povećanje obima poštanskih usluga.

Tablica 3.17. Jedinica poštanske mreže na području Grada

Poštanski ured, Adresa	Mjesto, Kućni broj
32236 Ilok, Trg N. Iločkog 7	ILOK, kčbr. 174
32235 Bapska, S.Radića 2	BAPSKA, kčbr. 1782/2
32 34 Šarengrad, Oca B.T.Leakovića 1	ŠARENGRAD, kčbr. 274

Izvor: Grad Ilok

Na području Grada Iloka prema trenutnom stanju razvoja poštanskih ureda Hrvatska pošta ne planira daljnje proširenje mreže poštanskih ureda. Poštanski sandučići nalaze se u svim naseljima Grada. (Izvor: *Prostorni plan uređenja Grada Iloka*).

⇒ Javne telekomunikacije

Nepokretna mreža

HT – Hrvatske telekomunikacije d.d. u Vukovarsko – srijemskoj županiji organizirana je u dva pristupna područja PP Vukovar i PP Vinkovci. Pristupno područje obuhvaća pristupnu centralu s njenom pristupnom mrežom, pripadne udaljene pretplatničke stupnjeve (RSS) i udaljene pretplatničke multipleksere (RSM) s njihovim pristupnim mrežama. Pristupna mreža na području Grada Iloka obuhvaća područje mjesnog telefonskog prometa i sastoji se od korisničkih uređaja i aparata, sustava prijenosa i jedne ili više pristupnih centrala.

Mjesne mreže u svim naseljima Grada Iloka zadovoljavajućeg su kapaciteta te omogućuju daljnje širenje sukladno potrebama tržišta. Uz osnovne usluge HT d.d. nudi i niz dodatnih usluga u nepokretnoj telefonskoj mreži te pruža IQ usluge inteligentne mreže koja je nadogradnja osnovnim telefonskim uslugama. (Izvor: *Prostorni plan uređenja Grada Iloka*)

Pokretne mreže

Na području grada Iloka izgrađene su dvije osnovne postaje T Mobile u Iloku i Šarengradu. Na području grada Iloka izgrađena je jedna bazna postaja T mobile u Iloku i jedna VIP-neta na Principovcu. Postojeća osnovna postaja u Iloku planira se zamijeniti novom koja će biti smještena izvan područja zaštićene graditeljske cjeline Iloka.

Područje Grada Iloka nalazi se u posebnom režimu ograničenja korištenja prostora temeljem odredbi Pravilnika o zaštitnim i sigurnosnim zonama vojnih objekata (NN 175/03) te je za postavljanje antenskih uređaja potrebno ishoditi posebne uvjete gradnje Ministarstva obrane Republike Hrvatske. *(Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka)*

⇒ Elektroenergetski sustav

Elektroenergetska mreža u Gradu obuhvaća transport električne energije i uređaje županijskog značaja i elektroenergetsku mrežu opskrbe Grada. Prostor Grada je u potpunosti pokriven elektroenergetskim razvodom. Razvod je izvršen podzemnim i zračnim vodovima.

Opskrba električnom energijom vrši se preko trafostanice TS 35/10 kV i dalekovodima DV 10 (20) kV do trafostanica TS 10/0,4. Distribucijska mreža u Gradu obuhvaća 10(20) kV i 0,4 kV naponske razine te javnu rasvjetu.

Planirani elektroenergetski objekti na području Grada Iloka su:

- **TS 110/20 (10) kV Ilok**
- **DV 2x110 kV Nijemci-Ilok**

Elektroenergetski koridor dalekovoda DV 2x110 kV Nijemci-Ilok na dijelu trase na području Grada Iloka treba uskladiti s koridorom u istraživanju planirane brze ceste Ilok – Lovas – Tovarnik – Nijemci – Strošinci s ciljem očuvanja krajobrazne cjelovitosti, šuma i usklađenja križanja dalekovoda s ovim cestovnim koridorom.

Osobitu pozornost pri budućem planiranju dalekovoda treba obratiti na objedinjavanju koridora dalekovoda radi racionalnijeg korištenja i zaštite prostora. Elektroenergetska mreža prikazana je koridorima i rasporedom objekata u prostoru. *(Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).*

⇒ *Plinoopskrba*

Područje Županije uključeno je u plinoopskrbni sustav Republike Hrvatske. Polazišta kvalitetnije plinoopskrbe su dovršenje izgradnje VT plinovoda, kompletiranje magistralnog VT raspleta i izgradnja plinskih redukcijskih postaja (PRP), izgradnja međumjesnih plinovoda – distribucijskih razvoda, usklađivanje koridora planirane izgradnje VT razvoda s ostalim korisnicima infrastrukturnih koridora. Opskrba Grada Iloka prirodnim plinom vrši se preko MRS Negoslavci visokotlačnim plinovodom Negoslavci – Opatovac i VT plinovodom Opatovac – Ilok.

Na području Grada Iloka je izgrađena srednjetačna plinska mreža u svim naseljima: Iloku, Bapskoj, Mohovu i Šaregradu. U budućnosti se planira povišenje tlaka u postojećem plinovodu Negoslavci – Opatovac s današnjih 3 bara na 12 bara. Prije povećanja tlaka u plinovodu Negoslavci – Opatovac i VT plinovodu Opatovac – Ilok potrebno je izgraditi redukcijsku stanicu RP Opatovac, RP Šaregrad i RP Ilok. Po kapacitetima i uvjetima izgradnje planirana mreža mora u cijelosti zadovoljiti potrebe stanovništva, a za povećane potrebe moguće planirane proizvodnje u gospodarskim zonama potrebno je prethodno utvrditi raspoložive kapacitete i karakteristike mreže. Planirane aktivnosti u oblasti plinoopskrbe na području Grada Iloka su priključenje preostali kućanstava i održavanje mreže. (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

⇒ *Vodoopskrba i odvodnja*

Grad Ilok smješten je na rubu istaknute praporne terase na sjeverozapadnom rubu Fruške gore. Najpogodnija lokacija je Skela, gdje vodonosnik duboko zaliježe i dostiže debljinu preko 20 m. Današnji vodoopskrbni sustav grada Iloka temelji se na crpilištu Skela. Crpilište Skela nema određene zone sanitarne zaštite izvorišta. 1998.g. izrađen je prijedlog zona sanitarne zaštite (u Prostornom planu Vukovarsko-srijemske županije ucrtan prijedlog IIIb zone), ali nije donesena Odluka o zaštiti.

Vodoopskrba naselja Bapska prije domovinskog rata temeljila se na zdencu izdašnosti oko 10 l/s u samom središtu naselja. Individualni kopani bunari koji su se prestali koristiti za vodoopskrbu, pretvoreni su u upojne septičke jame te je došlo do zagađenja podzemnih voda nitratima. Zagađenje je zahvatilo i novi zdenac i voda više nije mogla koristiti za vodoopskrbu. Izgrađen je transportni cjevovod Ø 200 mm Ilok-Šaregrad-Bapska kojim je spojena vodoopskrbna mreža naselja Bapska.

Vodoopskrbni sustav naselja Mohovo i Šarengrad temeljio se na zdencu u naselju Mohovo. Vodoopskrbni sustav Mohovo-Šarengrad također je spojen na transportni cjevovod iz smjera Iloka i ima zasun koji se otvara samo u slučaju problema sa crpilištem u Mohovu kao interventno rješenje. Sukladno Pravilniku o utvrđivanju zona sanitarne zaštite izvorišta (NN 55/02) potrebno je izraditi Elaborat zaštitnih zona svih izvorišta te donijeti Odluku o zaštiti izvorišta

Osnovna mjera za osiguranje zaštite voda od onečišćavanja je izgradnja zajedničkih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda naselja i industrije, kao i izbor adekvatnog recipijenta otpadnih voda. Izgradnjom kanalizacijskih sustava sprječavaju se lokalna zagađenja površinskih i podzemnih voda, a otpadne vode se dovode na lokaciju uređaja za pročišćavanje. (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

Zaštita voda od onečišćavanja

Idejnim projektom kanalizacijske mreže naselja Ilok (Hidroprojekt-Zagreb, 1987.g.) postavljena je dugoročna koncepcija razvitka sustava odvodnje otpadnih voda koji je koncipiran kao mješovita kanalizacija-predviđeno je prikupljanje i odvodnja oborinskih, komunalnih i industrijskih (tehnoloških) otpadnih voda zajedničkim kanalima uz primjenu kišnih rasterećenja u Drljanski potok s ciljem da se otpadne vode transportiraju prema budućem uređaju za pročišćavanje s lokacijom nizvodno od iločkog mosta i recipijentom otpadnih voda rijekom Dunav. Izgradnja kanalizacije započeta je 1988.g., a tek nakon mirne reintegracije, 1997. g. ponovno se nastavlja. Kanalizacijska mreža za sada je izgrađena u manjem opsegu, a daljnja izgradnja je u tijeku. Trenutno se otpadne vode ispuštaju u Drljanski potok.

Predmetna Studija uvažava koncepciju sustava odvodnje otpadnih voda grada Iloka iz 1987. godine, kao i lokaciju uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, a koja je usvojena i Urbanističkim planom uređenja grada Iloka izrađenog od strane Urbanističkog instituta Hrvatske d.d. - Zagreb, 2000.g. Sustav odvodnje otpadnih voda koncipiran je tako da se može podijeliti na tri slivna područja: slivno područje zapadno od Drljanskog potoka, slivno područje istočno od Drljanskog potoka i slivno područje koje gravitira direktno na uređaj za pročišćavanje, također smješteno istočno od Drljanskog potoka. Planirani poprečni kanal prikupit će otpadne vode s ovog slivnog područja do glavnog kolektora koji odvodi otpadne vode nizvodno od mosta.

Recipijent otpadnih voda je rijeka Dunav, a planirana je izgradnja uređaja za pročišćavanje –treći stupanj pročišćavanja s obzirom da se pročišćena otpadna voda ispušta u vodotok II

kategorije (Državni plan za zaštitu voda NN 8/99). U Studiji se također predviđa formiranje sustava odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda Bapska-Šarengrad i pročišćavanje otpadnih voda Mohova. Kako za naselje Bapska ne postoji prikladan recipijent otpadnih voda u neposrednoj blizini, predviđeno je spajanje na sustav odvodnje naselja Šarengrad. Lokacija uređaja za pročišćavanje otpadnih voda planirana je u Šarengradu s recipijentom rijekom Dunav. Za naselje Mohovo predviđen je sustav odvodnje otpadnih voda sa zasebnim uređajem za pročišćavanje i recipijentom rijekom Dunav.

Kanalizacijsku mrežu naselja Bapska, Šarengrad i Mohovo kao i uređaje za pročišćavanje potrebno je detaljnije definirati projektantskom razradom više razine (idejno rješenje, idejni projekt, i dr.), (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

⇒ *Zbrinjavanje otpada*

Zbrinjavanje komunalnog otpada ustrojava se na županijskoj i općinskoj razini uz obveznu primjenu preventivskih i sanacijskih mjera. Nekontroliranim odlaganjem komunalnog i opasnog otpada ugrožava se stanje podzemnih voda što može imati nepovoljne posljedice na zdravlje ljudi. Odlaganjem rješavanja i sanacije postojećih smetlišta i odlaganjem donošenja odluke o izgradnji nadziranih odlagališta otpada problem se umnogostručuje i postaje teže rješiv. Postojeća neuređena smetlišta u Gradu treba sanirati i nadzirati u smislu zabrane njihova korištenja.

Postojeće odlagalište komunalnog otpada području Grada Iloka («Božino brdo») će se sanirati i vremenski ograničeno, a njegova lokacija je nepogodna u odnosu na blizinu državne granice i vodotok Liščak prema kojem se mogu ocjeđivati zagađene tvari s odlagališta. Upotrebljavati će se kao skupljalište komunalnog otpada do izgradnje županijskog odlagališta. Za uređenje odlagališta potrebno je izraditi odgovarajući program sanacije, te istražne radove s osobitom pozornosti na zaštitu voda. Programom uređenja obuhvatiti uređenje okoliša i zaštitu od pogleda visokim zelenilom (osobito zbog neposredne blazine županijske ceste. Na području Grada Ilok nema pogodnog prostora za lokaciju odlagališta otpada zbog zaštitne zone vodocrpilišta. Trajno rješenje odlaganja otpada može se kvalitetno riješiti jedino županijskim odlagalištem.

Za tekući otpad predviđa se izgradnja kanalizacijske mreže s uređajima za prečišćavanje otpadnih voda. Pražnjenje septičkih jama na vrijedno poljodjelsko, šumsko i vodonosno područje se zabranjuje, (Izvor: Prostorni plan uređenja Grada Iloka).

3.5. Gospodarstvo

Gospodarstvo Grada tradicionalno je temeljeno na poljoprivedi i vinogradarstvu. Industrijska poduzeća ITEKS (tvornica trikotaže), Zvijezda (tvornica namještaja, kasnije u sastavu kombinata BOROVO), dijelovi poljoprivrednog kombinata VUPIK, te Agrokomerc i Razvitak su u drugoj polovici 20. stoljeća bili glavni gospodarski subjekti i poslodavci. Tijekom domovinskog rata i okupacije gospodarstvo Grada je pretrpjelo velike štete, a većina gospodarskih kapaciteta je trajno izgubljena. Gospodarska aktivnost u Gradu je posebno pogođena krizom iz 2008. g. od koje se poduzeća vrlo sporo oporavljaju, a mnoga su prestala s djelovanjem. Obnova i dinamiziranje gospodarskih aktivnosti predstavlja glavni izazov za gradsku upravu s ciljem stvaranja novih radnih mjesta i zadržavanja stanovništva

Na području Grada osim poduzeća djeluje i nekoliko desetaka obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava – OPG-a. Prema Obrtnom registru Ministarstva poduzetništva i obrta u lipnju 2016. godine na području Grada je evidentirano ukupno 104 obrta u radu, od toga 48 obrta registrirano za poljoprivrednu proizvodnju ili vinogradarstvo. Prema evidenciji Agencije za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, za 2015. godinu je 488 subjekata na području Grada primilo tzv.izravna plaćanja koja nisu vezana uz proizvodnju već se isplaćuju po hektaru poljoprivredene površine bez obzira na vrstu kulture. Ukupni isplaćeni iznos izravnih plaćanja iznosi 17.321.905 kn.

3.5.1. Najveća poduzeća na području Grada

Tablica 3.18. Najveća poduzeća na području Grada

Poduzeće	Ukupni prihodi u 000 kn (2014)
Iločki podrumi d.d.	72.584
Agro-Srijem d.o.o.	10.454
Metal Zec d.o.o.	8.839
Vino Ilok d.d.	7.170
Komunalije d.o.o.	5.503
Razvitak d.d.	3.301
Kom – Ilok d.o.o.	2.540
Ilokprijevoz d.o.o.	2.347
Barbarić d.o.o.	1.281

Izvor: FINA, T&MC Group Research

⇒ Poduzeća u vlasništvu Grada

U vlasništvu Grada su poduzeća Komunalije d.o.o. za vodne djelatnosti i Kom-Ilok d.o.o. za komunalne djelatnosti. Odlukom skupštine društva Komunalije d.o.o. iz 2013.g. određen je postupak podjele djelatnosti s osnivanjem novoga društva KOM - ILOK d.o.o. i s istodobnim prijenosom dijela imovine na novoosnovano društvo.

3.5.2. Analiza financija Grada

Proračun, osim za redovno financiranje poslova, funkcija i programa Grada, vrlo je bitan i kao instrument ekonomske politike kojim se utječe na ekonomsko stanje Grada, odnosno na ekonomski rast i zaposlenost. U tom smislu Proračun je instrument kojim se može usmjeravati strateški smjer gospodarskog razvoja Grada i zapravo upravljati svim potencijalnim resursima. Najveći udio u ukupnim prihodima zauzimaju prihodi od poreza te potpore iz proračuna.

Tablica 3.19. Izvještaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima Grada (ukn)

Naziv	2014.	2015.	Indeks (5/4)
1	2	3	4
Prihodi poslovanja	17.015.895	13.019.723	76,5
Rashodi poslovanja	13.679.195	13.458.085	98,4
Višak prihoda poslovanja	3.336.700		-
Manjak prihoda poslovanja		438.362	-
Manjak prihoda poslovanja - preneseni	5.411.371	5.253.594	97,1
Prihodi od nefinancijske imovine i primici od zaduživanja	747.339	1.500.686	200,8
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	419.488	412.329	98,3
Primici od zaduživanja	1.310.753	950.000	72,5
Izdaci za otplatu zajmova	4.812.263	1.161.759	24,1
UKUPNI PRIHODI I PRIMICI	19.073.987	15.470.409	81,1
UKUPNI RASHODI I IZDACI	18.910.946	15.032.173	79,5
VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA	163.041	438.236	268,8

Izvor: Grad Ilok

Do smanjenja Prihoda poslovanja tijekom 2015. godine došlo je zbog smanjenja prihoda od poreza uslijed izmjena Zakona o porezu na dohodak a koje su u primjeni od 1. siječnja 2015. godine. Ovom izmjenom povećao se neoporezivi dio plaće tj. osobni odbitak, čime se smanjila osnovica za porez a došlo je i do promjene poreznih razreda za obračun poreza na dohodak koja jetakođer utjecala na smanjenje prihoda od poreza.

Tablica 3.20. Bilanca, stanje na dan 31.12.2015 (u kn)

Naziv	1.1.	31.12.	Indeks (5/4)
1	2	3	4
IMOVINA	82.000.618	82.288.480	100,4
Nefinancijska imovina	64.177.989	65.053.610	101,4
Finacijska imovina	17.822.629	17.234.870	96,7
OBVEZE I VLASTITI IZVORI	82.000.618	82.288.479	100,4
Obveze	6.761.183	6.162.425	91,1
Vlastiti izvori	75.239.435	76.126.054	101,2

Obveze Grada se većim dijelom odnose na materijalne rashode poslovanja a manjim dijelom na obveze za kredite od kreditnih institucija .

Tablica 3.21. Projekcija prihoda i rashoda za 2016., 2017., 2018., (u kn)

Naziv	2016	2017	2018
1	2	3	4
PRIHODI UKUPNO	28.080.570	18.155.000	17.082.500
Prihodi od poslovanja	25.530.570	16.405.000	15.676.000
Prihodi od nefinancijske imovine	2.550.000	1.750.000	1.406.500
RASHODI UKUPNO	26.230.570	17.155.000	16.082.500
Rashodi od poslovanja	16.565.470	15.134.900	15.262.400
Rashodi za nefinancijsku imovinu	9.655.100	2.020.100	820.100
Razlika – višak / manjak	1.850.000	1.000.000	1.000.000

Tablica 3.22. Plan zaduživanja / financiranja za 2016., 2017., 2018., (u kn)

Plan financiranja	2016	2017	2018
1	2	3	4
Primici of financ .imovine i zaduživanja	3.900.000	0	0
Izdaci za financ. imovinu i otplate zajmova	500.000	1.000.000	1.000.000
Neto financiranje	3.400.000	-1.000.000	-1.000.000

Izvor: Grad Ilok

Gradsko vijeće grada Iloka je je usvojilo više navedenu projekciju prihoda i rashoda i Plan zaduživanja za godine 2016., 2017., i 2018.

3.6. Socijalna infrastruktura i obrazovanje

Na području Grada, odnosno naselja Ilok i tri gradska naselja postoji zadovoljavajuća osnovna socijalna infrastruktura koja omogućava izvršavanje zakonskih obveza Grada kao jedinice lokalne samouprave u području društvenih djelatnosti. Gradu nedostaje društveni dom kulture. Za daljnji razvoj kvalitete života u Gradu je nužan dodatni razvoj infrastrukture za društvene djelatnosti i socijalno uključivanje.

3.6.1. Ustanove Grada

⇒ Dječji vrtić

U Vukovarsko-srijemskoj županiji programe predškolskog odgoja provodi dvadeset i osam (28) samostalnih predškolskih ustanova (matičnih vrtića) i trinaest (13) područnih vrtića. Od dvadeset i osam (28) matičnih vrtića, devetnaest (19) su osnovali gradovi ili općine, sedam (7) je u privatnom vlasništvu, a dva (2) je osnovala vjerska zajednica. U Iloku se predškolski odgoj provodi posredstvom ustanove Dječji vrtić „Crvenkapica“, Trg Sv. Ivana Kapistrana 2, 32236 Ilok. Osnivač vrtića je Grad Ilok a vrtić u svom sastavu ima područne objekte u Bapskoj, Šarengradu i Tovarniku.

⇒ Škole na području Grada

Osim osnovnog obrazovanja, u Gradu postoji tradicija srednjeg obrazovanja. Na području Grada djeluju dvije osnovne škole i jedna srednja škola.

Slika 3.23. OŠ Julija Benešića Ilok

U svom sastavu ima područnu školu Radoš. U školskoj godini 2015. / 2016., školu pohađa 411 učenika raspoređenih u 21 razredni odjel. (PŠ Radoš 4 učenika u jednom kombiniranom razrednom odjelu). Ukupan broj djelatnika škole: 55

Adresa: Trg sv. Ivana Kapistrana 1, 32236 Ilok

Slika 3.24. OŠ Dr. F. Tuđman, Šarengrad

U svom sastavu ima dvije područne škole, PŠ Bapska i PŠ Mohovo. Nastava je organizirana u 12 razrednih odjela, i to u Šarengradu 2 kombinirana odjela od prvog do četvrtog razreda, te četiri čista odjela od petog do osmog razreda. U Bapskoj se nastava odvija u četiri čista odjela od prvog do četvrtog razreda, te u Mohovu u dva kombinirana odjela od prvog do četvrtog razreda. Broj djece u školi je stabilan, a kreće se od 190 do 200. Ukupan broj djelatnika: 35

Adresa: Zagrebačka bb, 32234 Šarengrad

Slika 3.25. Srednja škola Ilok

Srednja škola Ilok ima sljedeća usmjerenja:

a) u četverogodišnjem trajanju: opća gimnazija, tehničar za računalstvo, poljoprivredni tehničar opći, agroturistički tehničar- međustrukovni program poljoprivrede.

b) u trogodišnjem trajanju: voćar – vinogradar – vinar
U šk.godini 2015. /2016., školu pohađa 185 učenika raspoređenih u 14 razrednih odjela. Ukupan broj djelatnika: 52

Adresa: Matije Gupca 168, 32236 Ilok

Izvor: Godišnji plan i program rada škole 2015 / 2016

Odlukom Kraljevske zemaljske vlade u Zagrebu je 1897.g. osnovana Kraljevska vinogradarska i voćarska škola u Iloku. Ova institucija srednjeg obrazovanja djeluje i danas. Škola i učenički dom su obnovljeni početkom 2000-tih. Škola raspolaže s vlastitim poljoprivrednim zemljištem i vinskim podrumom. Škola je 2003.g. dobila status eko-škole.

⇒ *Gradska knjižnica i čitaonica Ilok*

Slika 3.26. Gradska knjižnica i čitaonica Ilok

Na inicijativu mladog studenta prava i predsjednika hrvatskog studentskog kluba «Velebit», Nikodema Jakšića – Iločanina, prije 145 godina, točnije 5. studenog 1865. godine, osnovana je prva Hrvatska građanska čitaonica u Iloku. Budući da je velik dio knjiga devastiran tijekom Domovinsko rata, pristupilo se obnovi Gradske knjižnice i čitaonice a ista je završena 2007. g.

Adresa: Trg Nikole Iločkog 2, 32236 Ilok

⇒ *Muzej Grada Iloka*

Slika 3.27. Muzej grada Iloka

Muzej grada Iloka opći je i zavičajni muzej, osnovan 1952. godine kao Gradski muzej na inicijativu prof. dr. sc. Antuna Bauera. Otvoren je 1. studenog 1952. godine, a prvi ravnatelj i kustos iločkog Muzeja bio je prof. Josip Meštrović . Godine 1969. Muzej je preseljen u obnovljeni dvorac Odescalchi. Muzejski fundus prema popisu muzejske građe, broji više od 95.000 različitih artefakata.

Adresa: Šetalište oca Mladena Barbarića 5, 32236 Ilok

⇒ *Ostale ustanove Grada*

Ostale ustanove Grada

- Kulturno umjetnička društva – KUD Sloga (Bapska), KUD Šokica (Bapska), KUD Hviezdoslav (Radoš)
- Turistička zajednica grada Iloka, Trg Nikole Iločkog 2, 32236 Ilok
- Dom zdravlja, J.J. Strossmayera 49, 32236 Ilok
- Policijska postaja Ilok, Dr. Franje Tuđmana 49, 32236 Ilok
- Vatrogasci, JVP Ilok, I. G. Kovačića 2, 32236 Ilok
- Poštanski ured Ilok, Trg N. Iločkog 7, 32236 Ilok
- Poštanski ured Šarengrad, Oca B. T. Leakovića 1, 32234 Šarengrad
- Poštanski ured Bapska, S. Radića 2, 32235 Bapska

3.7. Usporedna analiza: Ilok i izabrani gradovi u EU

3.7.1. Benchmark: Ilok i izabrani gradovi u EU

U prvoj fazi rada na izradi strategije razvoja Grada za razdoblje 2016.-2020. izvršena je usporedna analiza sličnih jedinica lokalne samouprave u neposrednom europskom okruženju te interna analiza potencijala s kojima Grad raspolaže a koji će se aktivirati u narednim godinama uz podršku EU politika regionalnog razvoja. Ovo poglavlje ima za cilj predstaviti pozicioniranje Grada u kontekstu kohezijskih politika i politika regionalnog razvoja EU, te početno razumijevanje konteksta u kojem se proces strateškog planiranja odvija.

Tablica 3.28. Pregled usporednih ekonomskih pokazatelja

	Ilok (HR)	Ludbreg (HR)	Gornja Radgona (SLO)	Villany (H)	Leibnitz (A)
Broj stanovnika	6.767	8.688	8.693	2.517	7.862
BDP/ stanovnika	EUR 5.700	EUR 9.200	EUR 15.400	EUR 8.800	EUR 28.059
Index EU 28= 100	25%	41%	68 %	43 %	124 %
Index HR= 100	50%	87%	73 %	82 %	85 %
Broj zaposlenih	n / a	2.177	4.014	1.100	4.103
Broj nezaposlenih	595	839	403	130	306
Proračun	€ 2,0 mil. (2015)	€ 3,2 mil. (2015)	€ 12,8 mil. (2015)	€ 2,5 mil. (2015)	€ 25,1 mil. (2015)

Na temelju ovog dokumenta i uspoređivanja s drugim sličnim jedinicama lokalne samouprave u EU, predložene su dugoročne razvojne vizije kao i pravci razvoja Grada. Usporedna analiza ekonomskih pokazatelja Grada s ekonomskim pokazateljima sličnih jedinica lokalne samouprave u susjednim državama-članicama EU, pokazuje razvojni zaostatak.

Osobito je razlika u razvijenosti, mjerena bruto domaćim proizvodom i prihodima općinskog proračuna, znakovita u usporedbi sa sličnim jedinicama lokalne samouprave u Sloveniji (Gornja Radgona) pa i Hrvatskoj (Ludbreg). Razlike u ekonomskoj razvijenosti Grada i usporedivih jedinica lokalne samouprave u državama koje su 2004.g. pristupile u punopravno članstvo EU otvara međutim i razvojne perspektive koje se anticipiraju u ovom dokumentu.

3.8. SWOT analiza

U okviru ovog poglavlja SWOT analizom su sažeto prikazane najbitnije vlastite snage i slabosti i najbitnije vanjske prilike i prijetnje za ostvarivanje vizije i misije Grada. Izraz SWOT dolazi od engleske riječi za snagu (strength), slabosti (weaknesses), što su pozitivni i negativni unutarnji čimbenici, mogućnosti (opportunities) i prijetnje (threats), što su pozitivni i negativni vanjski čimbenici. SWOT analiza procjenjuje kolika je vjerojatnost da ti čimbenici utječu na viziju Grada prema željenoj budućnosti. SWOT analiza rađena je za četiri tematska područja: Prostor i geografski položaj, Gospodarstvo, Kvalitetu života i Ljudski potencijali.

(S) PREDNOSTI	PROSTOR I GEOGRAFSKI POLOŽAJ	(W) SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Raspoloživost velikih poljoprivrednih površina ▪ Očuvan prostor i okoliš ▪ Položaj na Dunavu – jednom od najvažnijih riječnih prometnih pravaca u Europi ▪ Dunavska orijentacija ▪ Raspoloživost vode 		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Periferni položaj u odnosu na glavne cestovne transportne pravce ▪ Periferni položaj u odnosu na druge regije u Hrvatskoj

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Poljoprivredni potencijali za razvoj ekološke proizvodnje hrane (EU strategija i pametna specijalizacija RH) ▪ Bogata kulturno - povijesna baština ▪ Rijeka Dunav kao prometni pravac ▪ Dobra povezanost s gospodarski relativno razvijenim regijama u susjednim zemljama 	GOSPODARSTVO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mali broj poduzeća i poduzetnika ▪ Slaba gospodarska struktura – poduzeća nisko kapitalizirana ▪ Nedovoljna financijska snaga Grada ▪ Ovisnost o samo jednoj gospodarskoj grani (poljoprivreda) ▪ Nedovoljno razvijena turistička ponuda
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nezagađen okoliš ▪ Kulturno – povijesna baština ▪ Raspoloživost poljoprivrednih površina za pokretanje obiteljskog poljoprivrednog poduzetništva ▪ Blizina zračnih luka u Osijeku i Beogradu ▪ Relativno razvijena komunalna i osnovna socijalna infrastruktura (škole, dječji vrtići) 	KVALITETA ŽIVOTA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak doma kulture / društvenog doma ▪ Devastirane građevine za stanovanje ▪ Nepostojanje kvalitetnih gradskih stanova namijenjenih mladim bračnim parovima i stručnjacima
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Postojeće kompetencije u poljoprivrednoj proizvodnji, posebno u području vinogradarstva i vinarstva ▪ Kompetencije u području očuvanja kulturno-povijesne baštine ▪ Relativna razvijenost srednjeg obrazovanja 	LJUDSKI POTENCIJALI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak kvalificirane radne snage ▪ Nedostatak usmjerenih visoko-obrazovanih ljudskih potencijala ▪ Nedostatak visokog obrazovanja u blizini ▪ Starenje stanovništva
(O) PRILIKE		(T) RIZICI
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnost sudjelovanja u podunavskoj makro – regionalnoj strategiji EU ▪ Mogućnost razvoja ekološke proizvodnje ▪ Jačanje poznatosti područja Iloka kao nedevastiranog prirodnog okoliša ▪ Mogućnosti međugranične suradnje s JLS u susjednim zemljama ▪ Mogućnost razvoja obnovljivih izvora energije 	PROSTOR I GEOGRAFSKI POLOŽAJ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Opasnosti od općeg zagađenja prostora zbog intenzivnog korištenja agro – kemijskih tehnika obrade poljoprivrednog zemljišta ▪ Opća opasnost po okoliš zbog klimatskih promjena

<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mogućnosti razvoja prometa (Dunav) i turizma ▪ Posebne mogućnosti razvoja eno – gastronomskog i kulturnog turizma ▪ Razvoj voćarstva i vinogradarstva ▪ Proizvodnja energije iz obnovljivih izvora ▪ Kooperacija između turizma i proizvodnje hrane 	GOSPODARSTVO	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nedostatak kvalificirane radne snage i ljudskog kapitala (obrazovanih ljudi) ▪ Nastavak snižavanja cijena poljoprivrednih proizvoda ▪ Održavanje infrastrukture
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pozitivna percepcija kulturno-povijesnog nasljeđa ▪ Mogućnosti razvoja kulturne infrastrukture i socio-kulturne ponude ▪ Međunarodna suradnja ▪ Otvoreni prostor i seoska naselja (Bapska, Šarengrad) 	KVALITETA ŽIVOTA	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastavak negativnih demografskih kretanja – depopulacija ▪ Nastavak smanjivanja socio-kulturne ponude ▪ Nastavak devastiranja stambene infrastrukture zbog nedostatka kapitala kod kućanstava i gradske uprave
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvoj visokog obrazovanja u području poljoprivredne proizvodnje, posebno vinogradarstva i voćarstva ▪ Razvoj centra kompetencija za eko-proizvodnju hrane – suradnja s istraživačkim institucijama i gospodarskim međunarodnim gospodarskim subjektima u ovom području 	LJUDSKI POTENCIJALI	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastavak rastućeg trenda iseljavanja kvalificiranih mladih ljudi ▪ Opadajuća motivacija stanovnika Grada i nevjerica u budućnost i perspektive razvoja Grada u budućnosti

4. STRATEGIJA RAZVOJA

4.1. Dugoročna misija i vizija Grada

Strategija razvoja Grada za razdoblje 2016. -2020. predstavlja dugoročni plan mobilizacije svih potencijala – gradskog kapitala prema ostvarivanju svoje misije, dugoročne vizije i dugoročnih ciljeva. Vizija razvoja Grada u 2020. godini Ilok prepoznaje kao grad poduzetništva i kulture, te kao modernu i razvijenu sredinu koja maksimalno koristi sve prednosti geoprometnog položaja. Misija predstavlja način na koji će se vizija ostvariti.

MISIJA

” Osigurati kvalitetan život svim građanima u suvremenom, ekonomski naprednom, kulturno razvijenom i ekološki održivom Gradu”

DUGOROČNA VIZIJA GRADA	
1.	Grad će u sljedeća dva desetljeća obnoviti svoj nekadašnji položaj važnog regionalnog upravnog središta i trgovišta, koji je znao iskoristiti svoje prirodne, položajne i kulturne prednosti.
2.	Grad će već u narednom desetljeću raspolagati s dinamičnim gospodarstvom, komunalno razvijenim i uređenim urbanim središtem i ruralnim dijelovima te razvijenom kulturo-turističkom ponudom i pametnim javnim uslugama (Smart City).
3.	Grad će postati privlačan studentima, znanstvenicima, poslovnim i kreativnim ljudima, turistima te ljudima koji se žele trajno nastaniti na njegovu području.

Pri utvrđivanju vizije i misije razvoja Grada važno je razumjeti kako je to dugoročni posao na kojem treba mobilizirati, ne samo lokalnu samoupravu i njezine institucije već sve građane Grada. Sudjelovanje svih građana, dakako primjereno njihovim mogućnostima, jedan je od ključnih faktora uspješnosti, kako za zajednicu u cjelini, tako i za svakog građanina koji u njoj živi i radi.

Strateški ciljevi obuhvaćaju najznačajnije elemente budućeg ekonomskog i društvenog razvoja područja čija će realizacija osigurati prepoznatljivost područja, ekonomsku efikasnost i povećati kvalitetu života za sve stanovnike na području Grada. Strateški ciljevi utemeljeni su na rezultatima analize postojećeg stanja područja, provedenoj SWOT analizi i te dugoročnoj misiji i viziji Grada. Strateški ciljevi određuju smjer kretanja budućih razvojnih procesa koji bi na području Grada trebali povećati kvalitetu života te ruralna područja izjednačiti s razvijenim ruralnim područjima Europske unije. Na taj način ovo područje postalo bi atraktivnijim za življenje te bi se postigla demografska stabilnost.

4.2. Smjernice za budući razvoj Grada

Nakon ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo kao i otvaranja procesa pristupanja Republike Srbije u punopravno članstvo EU, Grad se nalazi pred velikim izazovom programiranja ubrzanog razvoja i obnavljanja svog nekadašnje uloge snažnog regionalnog (kotarskog) upravnog središta s vrlo dinamičnim gospodarstvom i pulsirajućim kulturno – obrazovnim životom. Geografski položaj na samom istoku Hrvatske i podunavskoj regiji, koji se danas čini velikim nedostatkom, u budućnosti može postati velika razvojna prilika.

Glavne strateške smjernice za budući razvoj Grada	
1.	Ilok će razvijati gospodarsku strukturu koja se temelji na inovacijama i znanju
2.	Ilok će razvijati atraktivnost Grada kao mjesta za život
3.	Ilok će integralno obnoviti svoju povijesnu cjelinu kao temelj za razvoj turističke ponude
4.	Ilok će štiti svoju kulturno-povijesnu baštinu i kulturnu ponudu kao temelj svog razvoja
5.	Ilok će razvijati specijalizirano srednje i visoko obrazovanje u suradnji s drugim EU regijama i socijalnu infrastrukturu
6.	Ilok će razvijati energetska neovisnost temeljenu na obnovljivim izvorima energije – "zeleni grad" (Green City)
7.	Ilok će razvijati prometnu povezanost sa susjednim regijama oslanjajući se na cestovnu infrastrukturu i Dunav kao veliku europsku vodenu prometnicu

8.	Ilok će razvijati suvremenu i učinkovitu gradsku upravu na konceptu "pametnog grada" (Smart City)
9.	Ilok će marketinškim aktivnostima nastaviti jačati prepoznatljivost Grada kao kulturno-povijesne, obrazovne i turističke destinacije

4.3. Strategija razvoja Grada

4.3.1. Strategija razvoja Grada kroz četiri glavne sastavnice

Slika 4.1. Strategija razvoja Grada kroz četiri glavne sastavnice

U strateškom razdoblju 2016. – 2020 planira se razvoj Grada kroz četiri glavne sastavnice:

Produktivan Grad – Grad s razvijenim dinamičnim lokalnom gospodarstvom koji će svojim stanovnicima osigurati visoku razinu osobnog i općeg standarda.

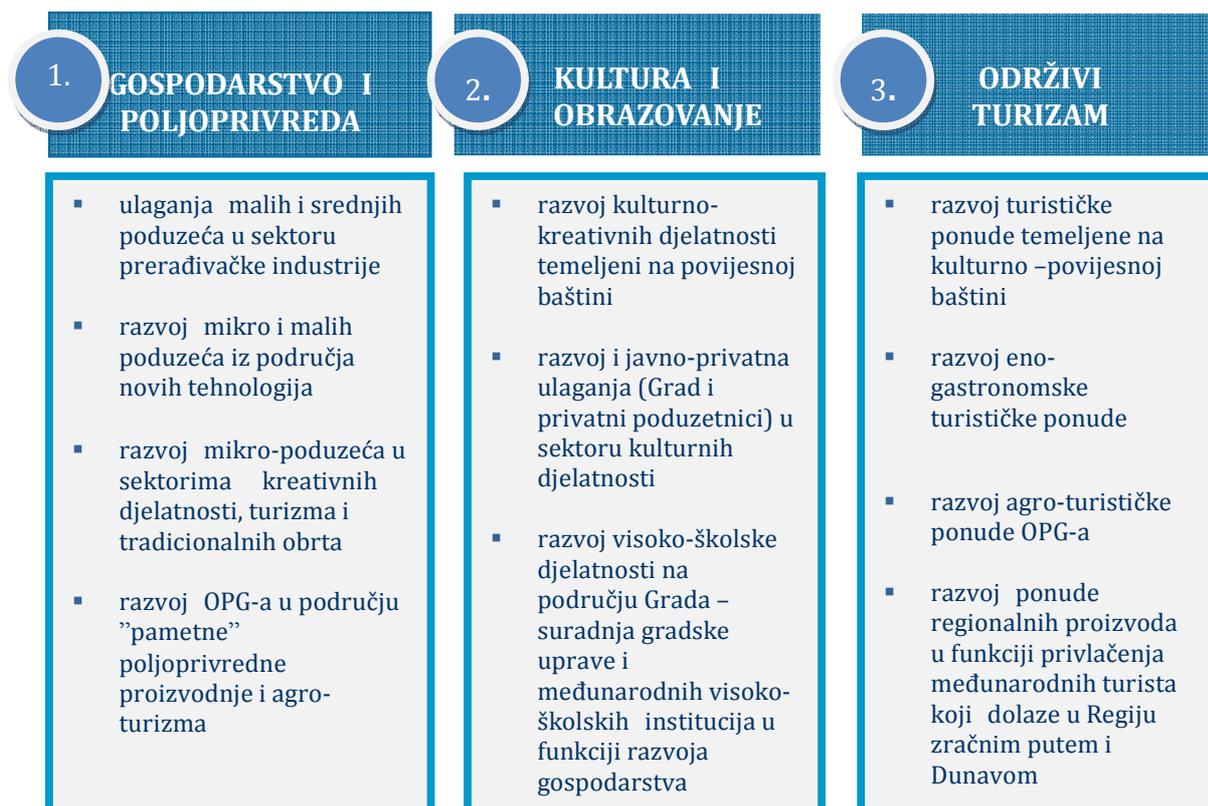
Uključivi Grad – Grad koji će pružiti jednake mogućnosti svim radno sposobnim stanovnicima i osigurati odgovarajuću skrb za stare i nemoćne.

Grad s dobrom upravom – Grad s razvijenom suvremenom upravom na principu „pametnog grada“.

Grad s visokom razinom kvalitete života – Grad s razvijenom socio – kulturnom infrastrukturom koja će omogućiti visoku kvalitetu života.

4.4. Glavni pokretači dugoročno održivog razvoja

U strateškom razdoblju 2016. – 2020. za razvoj Grada planira se korištenje tri glavna pokretača.

4.5. Sektorske strategije

Socio-ekonomski razvoj Grada i njegovo ponovno pretvaranje u dinamično gospodarsko središte u istočnoj Hrvatskoj, zavisiti će o ulaganjima u tri gospodarska sektora:

- ⇒ sektoru kulturnih i kreativnih djelatnosti,
- ⇒ sektoru turizma, te
- ⇒ sektoru poljoprivrede.

U nastavku ovog dokumenta definiraju se glavne strateške smjernice za gornje sektore u kojima će se u ovom i narednom strateškom razdoblju odvijati intenzivne investicijske aktivnosti kojima će se dinamizirati ekonomska aktivnost na području Grada, stvarati nova

radna mjesta te osigurati implementacija ukupne razvojne strategije. Investicije će pokretati Grad samostalno i u partnerstvu s privatnim ulagačima, a implementacijski projekti će se kandidirati za sufinanciranje iz strukturnih fondova EU. U tom smislu su definirane tri glavne sektorske strategije:

- ⇒ strategija upravljanja kulturno-povijesnom baštinom na temelju koje će se razvijati kulturno – kreativne djelatnosti,
- ⇒ strategija turizma, te
- ⇒ strategija razvoja poljoprivrede i pratećih prerađivačkih djelatnosti.

4.5.1. Strategija upravljanja kulturno - povijesnom baštinom Grada

Kulturno – povijesna baština čini bitnu, neophodnu sastavnicu svakog kulturnog djelovanja i razvoja određenog prostora. Mnogo je definicija kulture i kulturne baštine, no u svojoj biti one nose poruku da je kulturna baština ukupnost duhovne i materijalne produkcije pojedinaca ili skupina koju su nam u nasljeđe ostavili preci. Uključivanje kulturne baštine u gospodarski sustav, osobito je značajan i važan čimbenik u pogledu razvoja Grada. U nedostatku jasno usmjerene kulturne politike kako na nacionalnoj tako i na lokalnim razinama, planovi upravljanja kulturno – povijesnom baštinom gradova postaju ključni dokumenti kojima se određuju dugoročni ciljevi i smjernice razvoja. Kulturnim planiranjem ostvaruju se dodatne lokalne vrijednosti koje služe kao temelj društveno-ekonomskog napretka, međunarodne prepoznatljivosti i konkurentnosti. Kulturna dimenzija razvoja gradova prepoznata je kao nezaobilazna komponenta ekonomske i socijalne politike. U europskom kontekstu, punopravnim članstvom Republike Hrvatske u Europskoj uniji dodatno su se otvorile mogućnosti za razvoj kulture. Kao jedan od sektora u okviru dokumenta *Strategije Europa 2020* u koje će biti usmjeravana ulaganja posebno se ističe *kultura i kreativne djelatnosti*. Kao što je već pojašnjeno u drugom poglavlju ovoga dokumenta, Sporazumom o partnerstvu utvrđena su strateška područja ulaganja za Europske strukturne i investicijske fondove te prioritete i mehanizme za njihovo djelotvorno i učinkovito korištenje u svrhu provedbe Strategije Europa 2020. Temeljem Partnerskog sporazuma između EK i Vlade RH, izrađena su tri glavna operativna programa koje je razvila Vlada RH a koji su prihvaćeni i usuglašeni s EK. U okviru operativnog programa *Konkurentnost i kohezija* ukupna financijska alokacija za razdoblje 2014.-2020. iznosi 6.881 milijardi €. Kulturna baština financirati će se u okviru *Prioritetne osi 6. Zaštita okoliša i održivost resursa - poboljšanje sustava zaštite i upravljanja kulturnom baštinom u svrhu razvoja turizma* (predviđena financijska alokacija 128.351.269,00 €). Cilj je obnova i revitalizacija kulturnih dobara u svrhu poboljšanja kulturne i turističke ponude.

Ulazak Republike Hrvatske u članstvo Europske unije zahtijevao je odgovarajuće prilagodbe, pa tako i u okvirima strateškog planiranja u području kulture. Članstvom u Europskoj uniji otvorile su se mogućnosti za razvoj kulture u nekoliko važnih područja. Svakako prvo među njima je mogućnost suradnje između umjetnika, institucija i svih drugih sudionika u kulturi na području Unije bez administrativnih i drugih ograničenja. Važno područje svakako je i mogućnost korištenja financijskih sredstava iz europskih fondova u okviru proračunske perspektive od 2014. do 2020. godine. Mnoge regije, gradovi i općine uviđaju kako razvoj kulturnog sektora pridonosi konkurentnosti njihova gospodarstva i otvaranju novih radnih mjesta. U tom smislu *Plan upravljanja kulturno - povijesnom baštinom Grada* služiti će kao planski okvir i strateško polazište za sustavnu i suvislu provedbu razvoja kulture i upravljanja kulturno - povijesnom baštinom Grada. Posebna važnost u okviru ovoga dokumenta pridana je interakciji kulturno - povijesne baštine s drugim područjima (obrazovanje, turizam, poduzetništvo, prostorno uređenje i urbano planiranje, komunalno gospodarstvo itd.) s naglaskom na kontinuitet u budućem održivom korištenju kulturnih resursa kako bi se sačuvale sve vrijednosti koje Grad posjeduje. Cilj je potaknuti niz promjena koje se izravno tiču načina upravljanja gradskim kulturno - povijesnim nasljeđem.

4.5.1.1. Upravljanje kulturno - povijesnom baštinom

Zaštita i upravljanje kulturnom baštinom, materijalnom i nematerijalnom jedan je od važnih čimbenika za prepoznavanje, definiranje i afirmaciju kulturnog identiteta. Kulturna dobra upisuju se u *Registar kulturnih dobara* - javnu knjigu koju vodi Ministarstvo kulture. Kulturna baština dijeli se na materijalnu, pokretnu i nepokretnu te na nematerijalnu kulturnu baštinu kao što je prikazano na slici 4.1.

Slika 4.2. Podjela baštine prema UNESCO

Izvor: UNESCO / T&MC Group prilagodba

Kulturno – povijesna baština predstavlja fizičke artefakte (umjetničkih djela i proizvoda kreativnih djelatnosti) i nematerijalnih obilježja nekog društva ili društvenih skupina koji se nasljeđuju od ranijih generacija, održavaju u sadašnjosti te ostavljaju na korist budućim generacijama.

Pojam kulturno – povijesne baštine obuhvaća nekoliko oblika nasljeđa (UNESCO):

- **Kulturna baština**

Materijalna kulturna baština: a) pokretna kulturna dobra (slike, skulpture, rukopisi, kovani novac); b) nepokretna kulturna dobra (arheološka nalazišta, spomenici i sl); te c) podvodna kulturna dobra (podvodne ruševine, potopljeni brodovi i dobra)

Nematerijalna kulturna baština: a) usmena predaja; b) izvođačke umjetnosti te c) rituali

- **Prirodna baština** - prirodne lokacije s kulturnim aspektima poput posebnih prirodnih ljepota, nalazišta posebnih fizičkih i bioloških i geoloških prirodnih oblika
- **Baština iz slučajeva oružanih sukoba** - ostaci na mjestu oružanih sukoba, fortifikacije i sl.

Materijalna kulturno – povijesna baština može se klasificirati prema sljedećem:

- *Skupine zgrada ili pojedinačne zgrade* koje zbog njihove arhitekture, njihove homogenosti ili njihovog položaja u okolišu imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost iz pogleda povijesti, umjetnosti ili znanosti.
- *Nalazišta djela ljudskih ruku*, uključujući cijela arheološka nalazišta koja imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost iz povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog pogleda.
- *Spomenici* – arhitektonska djela, djela monumentalnih skulptura, arheološke strukture ili kombinacije sličnih djela ljudskog uma koja imaju izuzetnu univerzalnu vrijednost iz pogleda povijesti, umjetnosti i kulture

Opća konferencija UNESCO-a je na svom sastanku u Parizu održanom 17 – 21-studenog 1972.g. usvojila Konvenciju o zaštiti svjetske kulturno – povijesne baštine (dalje u tekstu Konvencija). Konvencija zahtjeva od zemalja članica UN-a zaštitu supstance i vrijednosti svjetske kulturno – povijesne baštine. Ciljevi zaštite nisu samo održavanje supstance vizualnog integriteta i materijalnog sadržaja kulturnih dobara već i uključivanje baštine u ekonomski razvoj. Obnova kulturne baštine je tako Konvencijom postavljena kao jedan od

pokretača ekonomskog napretka i općeg razvoja u zemljama članicama. Zemlje članice UN-a obvezne su razviti i u svoje zakonodavstvo ugraditi procedure i pravila definiranja objekata i značaja kulturnih dobara koja predstavljaju baštinu te procedure njihove zaštite. Svaka je zemlja, potpisnica Konvencije, obvezna osigurati u svom zakonodavstvu instrumente identifikacije, zaštite, konzerviranja i transmisije kulturno – povijesne baštine prema budućim generacijama. Vrijednost kulturne baštine i nužnost njenog dugoročnog očuvanja i zaštite razumljivi su sami po sebi. Bez očuvane kulturne baštine ne može se govoriti ni o identitetu, povijesti ili kulturi nekoga naroda u cjelini i njegovih pojedinaca. Današnje poimanje kulturne baštine znatno se promijenilo u odnosu na prijašnja razdoblja. Prema UNESCO-u, kulturna se baština ranije odnosila samo na spomeničke ostatke kulture, no taj se koncept postupno proširio na nove kategorije kao što je nematerijalna kulturna baština, etnografska ili industrijska baština i sl. Smatra se da je ta promjena u poimanju i razlučivanju kulturne baštine posljedica usmjerenja pažnje na samo ljudsko društvo, njegove tradicije i izričaje kao i na informacijske, društvene i filozofske sustave na kojima se stvaralaštvo temelji, ističući pri tom otvoreni koncept baštine koji reflektira ne samo prošlu, već i sadašnju živuću kulturu.²

⇒ *Zakonodavni okvir te prava i obveze JLS*

Područje kulture i kulturne baštine uređeno je različitim propisima i zakonima, onima koji to čine izravno i onima koji to čine neizravno. Većina provedbenih propisa ima svrhu normativnog utvrđivanja stručnih standarda i pravila u pojedinom području. Cilj je stalno unapređivati upravljanje u području kulture, te u procesima odlučivanja povećavati utjecaj jedinica lokalne samouprave i same struke kako bi se osigurala što veća kvaliteta i transparentnost procesa upravljanja i stvorili uvjeti za jačanje infrastrukture u kulturi i sustavno poticanje kulturnog života i stvaralaštva. Republika Hrvatska potpisnik je UNESCO-ve Konvencije o zaštiti svjetske kulturno – povijesne baštine, te je zaštitu uredila posebnim propisima:

- *Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara* (NN 69/99, NN 151/03; NN 157/03 ispravak, NN 87/09, NN 88/10, NN 61/11, NN 25/12, NN 136/12, 157/13)
- *Pravilniku o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske* (NN br.69/99, 37/01)

² UNESCO Culture Section. The Different Types of Cultural Heritage, 2006. Dostupno na: <http://portal.unesco.org/culture/en>

Zaštita i očuvanje kulturnih dobara, prema *Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara*³ i *Pravilniku o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske*⁴ je obveza tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) i lokalne samouprave u području kulture, prostornog planiranja i uređenja prostora, zaštite okoliša, graditeljstva, stambenog i komunalnog gospodarstva, turizma, financija, unutarnjih poslova i pravosuđa.

- Zaštita kulturnog dobra znači poglavito provedbu mjera zaštite pravne i stručne naravi propisane Zakonom, a sukladno pravilima konzervatorske struke;
- Očuvanje kulturnog dobra znači provedbu mjera zaštite i očuvanja radi produženja trajanja spomeničkih svojstava kulturnog dobra;
- Čuvanje kulturnog dobra znači sustavno praćenje stanja kulturnog dobra i osiguravanje njegove zaštite od svakog ugrožavanja njegovih svojstava ili protupravne ili neovlaštene uporabe;
- Održavanje kulturnog dobra znači sustavno praćenje stanja kulturnog dobra te poduzimanje mjera i radova nužnih za očuvanje spomeničkih svojstava, cjelovitosti i namjene kulturnog dobra.

Svrha zaštite kulturnih dobara je njihovo očuvanje u neokrnjenom i izvornom stanju za buduće naraštaje, te stvaranje povoljnih uvjeta za njihovu revitalizaciju kroz primjerenu namjenu i korištenje, kojim će se moći samostalno i redovito održavati i služiti potrebama pojedinca i općem interesu. Za nepokretno (i pokretno) kulturno dobro mora biti utvrđen vlasnik. Ukoliko kulturno dobro nema vlasnika ili se on ne može utvrditi, vlasnikom postaje Republika Hrvatska. Vlasnik kulturno dobro mora čuvati i održavati te omogućiti znanstvena istraživanja i dostupnost kulturnog dobra javnosti. Ukoliko održavanje kulturnog dobra zahtijeva troškove veće od redovitih, vlasnik ima pravo podnijeti zahtjev za naknadu troškova. Izvanredne troškove odobrava Ministarstvo kulture, a sredstva se osiguravaju u državnom proračunu. Prema odredbama *Zakona o zaštiti kulturnih dobara*, jedinice lokalne samouprave (gradovi i općine) i jedinice područne (regionalne) samouprave (Županije) imaju značajne ovlasti u djelokrugu zaštite kulturnih dobara kako slijedi⁵:

³ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara; dostupno na web stranici: http://narodne.novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_07_69_1284.html

⁴ Pravilnik o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ; dostupno na web stranici: http://narodne.novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2001_04_37_652.html

⁵ Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara (NN 69/99, NN 151/03; NN 157/03 Ispravak, NN 87/09, NN 66/11, NN 25/12)

-
- zaštita dobara od lokalnog značenja,
 - imenovanje privremenog skrbnika kulturnog dobra,
 - pravo prvokupa kulturnog dobra,
 - osiguranje sredstava za poduzimanje posebnih mjera zaštite kulturnih dobara,
 - osiguranje sredstava za financiranje zaštite i očuvanja kulturnih dobara,
 - donošenje rješenja o utvrđivanju spomeničke rente koja se plaća po m2 prostora u kojem se obavlja djelatnost,
 - davanje koncesije kojom se stječe pravo na gospodarsko korištenje nepokretnog kulturnog dobra ili pravo obavljanja gospodarskih djelatnosti u vezi s nepokretnim dobrom koje je u vlasništvu županije, grada ili općine.

U okviru ovoga dokumenta bitno je spomenuti i sljedeće pravilnike i zakone:

- Pravilnik o upisniku koncesija na kulturnom dobru (NN 77/15)
- Pravilnik o sufinanciranju projekata odobrenih u okviru programa Europske Unije Kreativna Europa – potprogram Kultura (NN 146/14)
- Zakon o potvrđivanju Konvencije o zaštiti nematerijalne kulturne baštine, Narodne novine, Međunarodni ugovori br. 5/05,5/07-objava
- Zakon o potvrđivanju Memoranduma o razumijevanju između Europske zajednice i Republike Hrvatske o sudjelovanju Republike Hrvatske u programu Kultura (od 2007. do 2013.) (NN-MU 7/07)
- Europska kulturna konvencija (NN-MU 1/99)

⇒ *Kulturna baština i socio – ekonomski razvoj*

Kulturna baština predstavlja ograničen resurs koji zahtijeva očuvanje, skrb, vrednovanje i korištenje prema načelu održivosti. Teško je očekivati pozitivne učinke samo od obnove kulturne baštine. Upravo suprotno, ono što je posebno važno prilikom upravljanja kulturnom – baštinom jest integrirani pristup. To konkretno znači razvoj integriranog programa temeljenog na obnovi kulturne baštine koji će obuhvatiti sadržajno i tematski povezana ulaganja (edukacija, znanost, slobodno vrijeme i rekreacija, ugostiteljstvo, malo i srednje poduzetništvo, promocija i vidljivost) nužna za razvoj Grada a koji će kroz valorizaciju kulturne baštine doprinijeti njenom *socio – ekonomskom razvoju*.

U tom kontekstu kulturna baština predstavlja pokretač promjena u realnom sektoru. Kulturnu baštinu potrebno je promatrati kao kapital koji dodatno doprinosi povećanju

gospodarske konkurentnosti, i to prije svega putem utjecaja na turizam i ugostiteljstvo. Orijentacija na turizam baziran na valorizaciji kulturne baštine, posljedica je zasićenosti korištenja isključivo prirodnih izvora kao što su primjerice klima, šume, tla, podmorja i gorja. Međutim ekonomska vrijednost kulturne baštine isto tako se izražava i u povezanosti s drugim gospodarskim djelatnostima, poput poljoprivrede, trgovine te očuvanja tradicijskih obrta i zanimanja. U smislu ekonomske vrijednosti kulturne baštine u kontekstu kulturnih i kreativnih djelatnosti, krajem prošlog stoljeća i početkom novog tisućljeća ubrzano raste značenje kulturnih i kreativnih djelatnosti (eng. *CCI – Cultural and Creative Industries*) za ukupan ekonomski razvoj, posebno u planiranju integriranog razvoja i razvoja kulturnog turizma. Ako je sredinu prošlog stoljeća obilježavala industrijska revolucija i masovna proizvodnja proizvoda svakodnevne potrošnje, koji su postali dostupni najširim društvenim slojevima, početak 21. stoljeća označen je “kreativnom revolucijom” i stvaranjem potpuno nove ekonomije koja se temelji na idejama, znanju i intelektualnom kapitalu. ⁶

U zadnjem desetljeću 20. i prvom desetljeću 21. stoljeća, kreativna ekonomija je postala izuzetno važna i rastuća sastavnica ekonomskog sustava. Kulturne i kreativne djelatnosti stvaraju sve veći broj radnih mjesta. Brojna empirijska istraživanja (Scott, 2004)⁷ pokazuju da radna mjesta u CCI dosežu razinu od čak 10 – 15% ukupnih radnih mjesta u europskim ekonomijama. Istraživanja koje je proveo R. Florida (2012.)⁸ u SAD pokazuju ubrzani rast kreativne ekonomije koja stvara postupno novu društvenu skupinu – kreativnu klasu. Radna mjesta u CCI u SAD danas održavaju oko 30% radnih mjesta. Razvoj CCI je posebno važan za transformaciju gradova (urbanih sredina) u kojima nestaju tradicionalna industrijska radna mjesta i stvaraju se radna mjesta u kreativnoj ekonomiji. Veliki gradovi u EU (London, Paris, Rim, Berlin, Amsterdam) prošli su fazu post – industrijske kreativne transformacije u pretvorili se u tzv. “kreativne gradove” (engl. *Creative City*) u kojima CCI i suvremen usluge dominiraju u strukturu radnih mjesta. Obnova kulturne baštine ne samo da privlači talente već i stvara pretpostavke za kreativnu transformaciju u ekonomije gradova, i stvaranja dugoročno održivih radnih mjesta u CCI.

Jednako tako kulturna baština ima veliku ***sposobnost promicanja socijalne kohezije*** obnovom zapostavljenih područja, stvaranjem poslova na lokalnoj razini i promicanjem zajedničkog razumijevanja i osjećaja zajedništva. Sektor nudi značajne mogućnosti za

⁶ Novotny, D. “Kreativna ekonomija – kako koristiti kapital ljudskog uma kao pokretača ekonomskog rasta u 21. stoljeću” Munchen / Zagreb 2015.

⁷ Scott, A. J. (2004). Cultural-products industries and urban economic development prospects for growth and market contestation in global context. *Urban affairs review*, 39(4), 461-490.

⁸ Florida R. (2012) *Rise of Creative Class, Revisited*, Routledge

obrazovanje i volontiranje mladim i starijim osobama te promiče dijalog među različitim kulturama i generacijama. Socijalna vrijednost kulturne baštine jednako tako usko je vezana za njezinu simboličku vrijednost. Putem njezine simboličke vrijednosti ostvaruje se i ona socijalna koja doprinosi njezinoj ulozi u povezivanju zajednice, na način na koji ona doprinosi shvaćanju prirode zajednice i na njezin doprinos stvaranju osjećaja identiteta i pripadnosti.

⇒ *Strateški pristup upravljanja baštinom: Koncept integriranog razvoja (IUDC)*

Grad može tijekom vremena ostati neizmijenjen po svom općem izgledu, ali se on neprestano mijenja u detaljima. Ekonomska snaga grada se očituje u dohotku koji ostvaruju njegovi stanovnici odnosno ukupnom dohotku grada u određenom razdoblju. Gradovi posjeduju jedinstvenu kulturnu i arhitektonsku vrijednost, snažnu dozu socijalne uključenosti i izvanredne mogućnosti za gospodarski razvoj. Oni predstavljaju centre znanja i mjesta sa najvećom koncentracijom visoko obrazovanog stanovništva te samim tim imaju potencijal za rast i inovacije. Istovremeno suočavaju se ozbiljnim demografskih problemima, socijalnoj nejednakosti, socijalnoj isključenosti pojedinih skupina stanovništva, nedostatku pristupačnog i pogodnog oblika stanovanja i ekološkim problemima. Gradovi igraju ključnu ulogu u životima više od dvije trećine europskog stanovništva koje u njima živi. Oni su okosnica društvenog i gospodarskog razvoja, no i područje gdje nastaju problemi i gdje se donose novi i inovativni modeli njihova rješavanja. Oni predstavljaju plodno tlo za razvoj znanosti i tehnologije, kulture i inovacija, individualne i kolektivne kreativnosti i smanjenja utjecaja klimatskih promjena na okoliš. Međutim usporavanje urbanizacijskog procesa, nije rezultiralo smanjenjem broja urbanog stanovništva, nego je ono nastavilo rasti. Taj porast je doveo gradove do suočavanja sa mnogobrojnim problemima poput nezaposleni, segregacije i siromaštva. Stoga će u budućnosti razvojne politika gradova ima odlučujući utjecaj na budući ekonomski, socijalni i teritorijalni razvoj zemlje. Međutim gradovi se moraju uhvatiti u koštac sa rješavanjem niza urbanih izazova, kako bi osigurali pametan i održiv rast.

U tom kontekstu razvijen je Koncept integriranog urbanog razvoja (IUDC - *Integrated Urban Development Concept*) prema koje gradovi planiraju svoj razvoj uključujući sljedeće odrednice prikazane na slici 4.2.

Slika 4.3. IUDC koncept

Izvor: T&MC Group prilagodba / Busch, P. "Integrated Urban Development Concepts for the improvement of energy performance of residential areas"

Gradovi na svom području moraju **upravljati svim okolišnim komponentama**, kvalitetom zraka i vode, energije, otpada i prirodnih resursa. Oni su mjesto gdje se isprepliću mnogi dijelovi prirodnog ekosustava s onima iz društvenog, ekonomskog, kulturnog i političkog urbanog sustava te zbog toga trebaju imati ključnu ulogu u oblikovanju ekološkog ponašanja i potrošnje. Poboljšanje kakvoće zraka i smanjenje zagađenja prometa, za gradove i zdravlje njihovih stanovnika ima više izravnih koristi. **Povećana razina nemotornog prijevoza** (biciklizam i pješčenje) ne samo da bi smanjila troškove zagađenje zraka, već bi smanjila pretilost i utjecalo na povećanje općeg zdravstvenog stanja stanovništva.

Povećana energetska učinkovitost u zgradama smanjuje gospodarsku i energetska ranjivost grada. S njima povezane inovacije, tehnologije i usluge u građevini i energetici važni su pokretači zelenog lokalnog razvoja. Energetska učinkovitost igra veliku ulogu u razvoju gradova, međutim modernizacija prostora iako nužno potrebna, nije dovoljan preduvjet za povećanje kvalitete života i osiguranje dugoročne vizije održivosti. Druge investicije u prostoru, poput **osiguranja pristupa javnom prijevozu i uslugama te raspoloživost i kvaliteta javnih prostora** i trgovačkih područja, su također vrlo važni čimbenici povećanja kvalitete života. Razvoj pješačkih i biciklističkih zona, povezanih sa čistim zrakom i vodom, mnogobrojnim zelenim površinama i kvalitetno izgrađen prostor čini grad atraktivnim mjesto za život i poslovanje. Održivi gradovi moraju imati atraktivne otvorene javne prostore i promicati održivu, uključivu i zdravu mobilnost, na način da **biciklizam i pješčenje** bude atraktivno, a javni prijevoz omiljen.

Zajedničkim pristupom rješavanju problema prostorne isključenosti, energetskog siromaštva i boljih uvjeta stanovanja dolazimo do ključnog elementa razvoja grada na način da grad postaje ljepši i življi, ali i konkurentniji i eko-friendly. Izgradnja "zelenih i zdravih" gradova nadilazi jednostavno smanjenje emisije CO₂. Dolazimo do cjelovitog pristupa u zaštiti okoliša i energetici u kojem se mnoge komponente prirodnog ekosustava isprepliću s onima iz društvenog, ekonomskog, kulturnog i političkog urbanog sustava u jedan jedinstveni sustav.

Urbani zeleni razvoj zahtijeva i tehnološke i društvene inovacije, koje moraju biti usklađene sa cjelokupnim razvojem urbanog područja. Zelena i čista prometna infrastruktura treba uzeti u obzir zahtjeve starijih osoba i obitelji s malom djecom, kao i uvjete za razvoj malo i srednjeg poduzetništva. Korištenje **obnovljivih izvora energije**, poput solarnih panela ili biomase mora poštovati arhitektonsku i kulturnu baštinu i turistički potencijal grada. Od presudnog je značenja i osiguranje pristupa **kvalitetnom obrazovanju**. Naime, glavni socijalni problemi gradova nisu povezani sa razinom dohotka nego nejednakim resursima i mogućnostima. Obrazovanje pridonosi uključivanju građana u društvo i kroz njega se stvara javni život grada. Gradovi često čine velike napore kako bi privukli i zadržali talentirane ljude iz drugih dijelova svijeta, no bilo bi isplativije razvijati talente koji već ovdje postoje. Osim toga, strategije privlačenja investicija koje osiguravaju jeftinu radnu snagu mogu pružiti samo kratkoročnu prednost, ali dugoročno gledano, prednosti se izgrađuju na kvalificiranoj radnoj snazi, vještinama i inovacijama.

Privlačnost gradova jednako ovisi o kvaliteti življenja kao i o njihovoj konkurentnosti. U natjecanju sa drugima, gradovi se brendiraju kao "zeleni", "kreativni" ili "kulturni" gradovi. Svoju atraktivnost grade na kvaliteti obrazovanja, kulturnoj baštini, sportskim i rekreacijskim mogućnostima, zaštiti okoliša i čistoći zraka i vode, kao i društvenom životu i urbanoj sigurnosti. Atraktivan grad ima kreativnost koja seže izvan uskih kulturnih aspekata prema širim procesima kreativnog djelovanja, društvene inovacije, organizacijskog učenja i izgradnje "urbane inteligencije". No gradovi moraju na svojoj prošlosti graditi pripreme za budućnost, što uključuje i **specifičnu tradicijski proizvodnu, graditeljsku ili kulturnu baštinu ili lokalnu i regionalnu bazu znanja**. Uspješan i dinamičan grad može igrati važnu ulogu u dobrobiti ne samo svojih stanovnika, nego i okolnih naselja. Njegov utjecaj je neophodan za izbjegavanje ruralne depopulacije i za promicanje uravnoteženog teritorijalnog razvoja.⁹

⁹ Centar za urbani i teritorijalni razvoj CUTER

⇒ *Kulturna baština kao pokretač razvoja*

U ekonomskoj literaturi kapital je imovina koja stvara novu imovinu. Ako razmišljamo o kulturnoj baštini kao razvojnom resursu mora se pronaći način kako će ta baštinjena imovina biti iskorištena za stvaranje novih vrijednosti. U tom smislu kulturna baština dijeli karakteristike fizičkog, materijalnog kapitala kao što su oprema ili zgrade. No, kulturna baština ujedno posjeduje i karakteristike koje ju razlikuju od drugih formi kapitala. Ovaj skup karakteristika često se naziva kulturnim kapitalom. Kulturni kapital ukazuje na činjenicu da određeno zdanje posjeduje estetske, simboličke, historijske i socijalne vrijednosti koje mijenjaju njegovu ukupnu vrijednost. Pridodavanje ekonomske vrijednosti kulturnoj baštini razvija se iz praktičnih potreba jer sama je kulturna baština, kao kapitalna imovina, dionik u ekonomskom životu.

Kulturna baština, i materijalna i nematerijalna, ključan je resurs u razvoju turističke industrije. Međutim kulturna baština ne predstavlja samo važan resurs u generiranju izravne turističke ponude nego i u razvoju proizvodnje proizvoda temeljenih na materijalnoj ili nematerijalnoj baštini. Primjerice u Italiji je na taj način razvijena industrija proizvodnje vina, stakla, čaša, boca, čepova i sl. koja je vezana upravo za kulturnu baštinu odnosno počiva na tradicijskim obrascima ili je inspirirana njima. Čitav je niz proizvoda koje je moguće ponuditi kao suvenire, ali i one koje je moguće svakodnevno koristiti te čija estetska vrijednost se temelji na baštini. Tržište za proizvode i usluge koji se temelje na kulturnoj baštini ima velik, dosad neznatno iskorišten potencijal. Treba istaknuti da taj potencijal čine turisti, i to uglavnom inozemni. Tome treba pribrojiti domaće tržište i dio tržišta susjednih zemalja.¹⁰

U tom smislu kulturna baština svojom raznolikošću i vrijednostima predstavlja izuzetno velik potencijal za razvoj poduzetništva, koje ima važnu ulogu za lokalni društveno-gospodarski razvoj u smislu zapošljavanja, otvaranja novih poduzeća, kreiranja inovacija, ostvarenja prihoda lokalnoj zajednici, poticanje razvoja drugih gospodarskih i društvenih djelatnosti i dr. Osim važnosti za gospodarski razvoj, poduzetništvo utemeljeno na kulturnoj baštini pridonosi stvaranju simboličkih vrijednosti i njegovanju identiteta.

Primjenom standarda i mjerila održivosti, poduzetništvo postaje ključan čimbenik održivog korištenja kulturne baštine s obzirom da osigurava dodatna financijska sredstva za zaštitu i

¹⁰ Mišković, D. "Usluga Izrade istraživačkog rada o modelima revitalizacije gradova za projekt REVITAS", Rijeka

očuvanje. Poduzetništvo utemeljeno na kulturnoj baštini može se odrediti kao skupina onih djelatnosti čijim proizvodima i uslugama komercijalnu vrijednost daje kreativni rad utemeljen na poznavanju povijesti, umjetnosti i kulture. U pravilu se ne financiraju iz javnih izvora te na tržištu imaju svoje specifične potrošače. U okviru poduzetništva utemeljenog na kulturnoj baštini bitno je istaknuti:

- *kulturne i kreativne industrije* (kreiranje i produkcija glazbe, umjetničkih predstava, obrta, književnosti, kazališnih predstava, vizualne umjetnosti, izložba, festivala, kao i izdavaštva, arhitekture, dizajna i dr.)
- *kulturni menadžment* (istraživanje, planiranje, produkcija, organiziranje, vođenje kulturnih projekta, financiranje, marketing, promocija, informiranje te edukacija i osposobljavanja menadžera).

Kreativne i kulturne industrije dobivaju sve veći značaj u globalnoj ekonomiji. Upravo u ovim industrijama prepoznaje se velik potencijal za gospodarski rast i kreiranje novih radnih mjesta. Čine 4,2 % europskog BDP-a te su 3. industrija po zapošljavanju u EU. Kreativne i kulturne industrije se snažno oslanjaju na lokalnu radnu snagu te su izuzetno otporne pa tako bilježe rast čak i tijekom gospodarskih poteškoća. Menadžment u kulturi, tj. u korištenju kulturne baštine i to kao poduzetnička aktivnost, još uvijek nije dovoljno razvijen u Hrvatskoj. Menadžment u održivom korištenju kulturne baštine temelji se na korištenju i stvaranju znanja i vještina iz područja kulture i kulturne baštine, njezine zaštite, kulturnog turizma, upravljačkih i organizacijskih sposobnosti za poslovanje na tržištu te sposobnostima za suradnju i partnerstvo s lokalnim zajednicama, umjetničkim, kulturnim i turističkim organizacijama i udrugama.

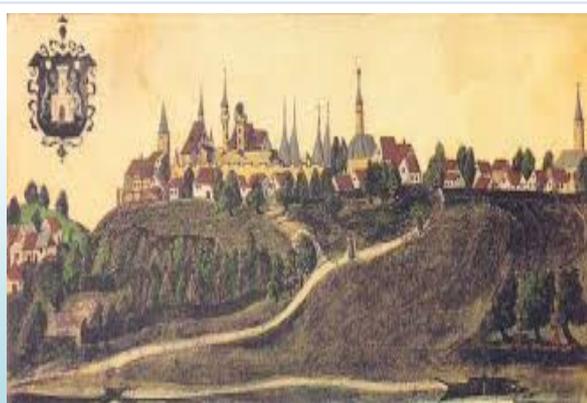
Jednako tako jedan od aspekata u kojima se kulturna baština očitava kao pokretač razvoja jedinica lokalnih samouprava jest revitalizacija gradskih jezgri i zdanja kulturne baštine te uvažavajući konzervatorske propise, prenamjena istih u komercijalne, poslovne te kulturne prostore.

4.5.1.2. Pregled kulturno – povijesne baštine Grada

Grad Ilok je najistočniji grad Hrvatske. Područje Grada izrazito je bogato kulturnim nasljeđem, o čemu svjedoče brojni nalazi od prapovijesti, preko rimskog razdoblja, gdje je postojala konjanička utvrda Cuccium, do zlatnog razdoblja srednjeg i novog vijeka. Tijekom 12.stoljeća u srednjem vijeku u Gradu je izgrađena utvrda. Prvi put se ime Ilok spominje 1267. pod nazivima Ujlak ili Wylok. Od 1332. spominju se župe u Iloku, a 1349. izgrađena je

velika crkva Majke Božje. U tom razdoblju Ilok postaje značajno središte. Najpoznatiji gospodar grada je Nikola Iločki (1410.-1477.), koji je bio kralj Bosne od 1471. do svoje smrti. Osmanlije su vladali Ilokom od 1526. do 1688. godine. U gradu su sačuvani spomenici islamske kulture turbe - grob uglednog Turčina i hamam - obredno kupalište. U to doba Grad je brojao 200 dućana, dvije vjerske i šest pučkih škola, kavanu i trgovački han. Godine 1697. car Leopold poklanja Ilok i posjede u Srijemu talijanskoj obitelji Odescalchi kao naknadu za pomoć papelnocenta XI. za vojnu protiv Turaka.

Grad je u raznim povijesnim razdobljima bio središte ovog dijela Srijema: u 18. stoljeću i prvoj polovici 19. stoljeća bio je sjedište podžupana Županije srijemske, kotarsko mjesto s upravnim vlastima i kotarskim sudom, trgovačko i sajamsko središte kraja. Poslije 1945. godine u novim granicama Grad gubi svoje prirodno zaleđe i postaje općina s mjestima koja i danas pripadaju području Grada.

Krajem 19. i početkom 20. stoljeća javni društveno-zabavni život u Iloku odvijao se unutar raznih društava. Među najstarije kulturne ustanove u Iloku ubraja se Hrvatska građanska čitaonica. Od 1873. godine djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo, koje je pored limene glazbe imalo i dramsku sekciju. Godine 1894. osnovano je prvo iločko tamburaško društvo, tzv. Parizeri koji su u narodnim nošnjama 1900. godine svirali na Svjetskoj izložbi u Parizu. Jednako tako od 1894. godine djeluje i Hrvatsko pjevačko društvo Sloga. Godine 1894. osnovano je i Srpsko crkveno pjevačko društvo Gusle.

U jesen 1920. godine osnovano je Đačko kulturno društvo Tomislav. Svrha je bila da se pored školske nastave njeguju i slobodne aktivnosti, kao što su recitacije, zborna pjevanje, sviranje na tamburama i dramski nastupi. Postojala su i privatna zabavna društva, koja su se organizirala po kućama, a njihovi članovi su se međusobno posjećivali. Dne 1912. sva iločka društva su, uz pomoć Iločke štedionice izgradila Hrvatski dom. Od godine 1924. djeluje Hrvatsko prosvjetno katoličko društvo Zrinski, čije su najznačajnije sekcije bile dramska i pjevačka.

⇒ *Registrirana kulturna dobra*

Na području Grada nalazi se ukupno XX kulturno – povijesna dobra upisana pri Registru kulturnih dobara koje vodi Ministarstvo kulture.

Tablica 4.4. Registrirana kulturna dobra

LOKACIJA	NAZIV KULTURNOG DOBRA
	ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA
Bapska	Arheološko nalazište Gradac
Ilok	Arheološka zona Ilok – povijesna jezgra
Ilok	Arheološko nalazište "Ađanski kraj"
Ilok	Arheološko nalazište "Ulica Matije Gupca 63"
Šarengrad	Arheološko nalazište "Klopore - Gradac"
Šarengrad	Arheološko nalazište "Kuruzeb"
Šarengrad	Arheološko nalazište "Renovo"
	SAKRALNA KULTURNO – POVIJESNA DOBRA
Bapska	Kapela sv. Marije
Ilok	Crkva sv. Ivana Kapistrana sa samostanom
Mohovo	Crkva Vaznesenja Hristovog
Šarengrad	Crkva sv. Petra i Pavla sa samostanom
	PROFANA KULTURNO – POVIJESNA DOBRA
Ilok	Dvorac Odescalchi, Šetalište oca Mladena Barbarića 5
Ilok	Kulturno-povijesna cjelina grada Iloka
Ilok	Obiteljska kuća i čardak, Julija Benešića 25
Ilok	Obiteljska kuća Keravica
Ilok	Prizemnica
Ilok	Rodna kuća Julija Benešića
Ilok	Turska kupelj - Hamam, Šetalište o.M.Barbarića bb
Ilok	Turski mauzolej - Turbe
Ilok	Zgrada Kotara - Gradskog poglavarstva, Trg Nikole Iločkog 13
Ilok	Zgrada žitnice, Šetalište O.M. Barbarića 4
Šarengrad	Srednjovjekovni grad Šarengrad
	POKRETNA KULTURNA DOBRA
Ilok	Muzej grada Iloka - Zbirka Radničkog pokreta i NOB

Izvor: Registar kulturnih dobara

Bogata povijest područja na kojem je Grad smješten, od prapovijesti, rimskog doba, srednjeg vijeka do modernog doba, ostavila je brojna kulturno – povijesna dobra. prema Registru kulturnih dobara, na području Grada zaštićena su ukupno 23 kulturna dobra od čega je 7 arheoloških nalazišta (Ilok te naselja Bapska i Šarengrad), 4 sakralna kulturno - povijesna dobra (Ilok, naselja Bapska, Šarengrad, Mohovo), 11 profana kulturno – povijesna dobra (Ilok te naselje Šarengrad) te 1 pokretno kulturno dobro - zbirka Radničkog pokreta i NOB u vlasništvu Muzeja grada Iloka.

Kulturno - povijesnu cjelinu Grada tvore tri dijela: kompleks srednjovjekovnog grada, prostor Donjeg grada i prostor Dunava, njegove obale, rukavci i ada. Na području zone A je stari iločki grad, u zoni B su povijesne strukture Trga Nikole Iločkog, a u zoni C središnje gradsko područje.

⇒ *Kulturne ustanove*

Muzej grada Iloka opći je i zavičajni muzej, osnovan 1952. godine kao Gradski muzej na inicijativu prof. dr. sc. Antuna Bauera. Otvoren je 1. studenog 1952. godine, a prvi ravnatelj i kustos iločkog Muzeja bio je prof. Josip Meštrović. Godine 1969. Muzej je preseljen u obnovljeni dvorac Odescalchi. Uz stalni muzejski postav Muzeja grada Iloka, koji obuhvaća dva kata dvorca Odescalchi te suvremenim muzeološkim metodama i sredstvima rekonstruira stoljeća povijesti i kulture kao i segmente istaknutih kulturnih i socijalnih miljea Grada Iloka, u Muzeju grada Iloka danas djeluju Arheološki, Kulturno-povijesni, Etnografski i Galerijski odjel, Muzejska knjižnica te Odjel dokumentacije. Osim muzejskih odjela, u Muzeju je ustrojen i Odjel opće službe za upravnopravne, računovodstvene i ostale opće poslove. Muzejski fundus prema popisu muzejske građe, broji više od 95.000 različitih artefakata. Tendencija Muzeja grada Iloka jest da, kao javna ustanova u kulturi, čuva, prikuplja i predstavlja nematerijalnu i materijalnu baštinu, prije svega iločkoga područja na kojemu i djeluje. Organizira rad s učenicima kao najmlađim posjetiteljima kroz pedagoške radionice i povremene izložbe, stručna predavanja i prezentacije te pojačanu izdavačku djelatnost i prezentaciju stalnog postava i muzejskih zbirki. Vizija Muzeja jest biti vodeća kulturna ustanova na području Iloka koja će uz svoje osnovne muzejske djelatnosti biti i centar kulturnih i edukativnih događaja te na taj način obogaćivati društveno-kulturnu ponudu Iloka.

Za svoj rad Muzej je dosad primio brojna priznanja i pohvale kako od stručne tako i od šire javnosti, a među značajnijima su priznanje Vukovarsko- srijemske županije za djelovanje i

rad u kulturi te nominacija za prestižnu nagradu Europski muzej godine 2013. Europskog muzejskog foruma iz Liverpoola, Velika Britanija.

Kulturno-umjetničko društvo Julije Benešić koje je dobilo naziv po hrvatskom književniku, prevoditelju i jezikoslovac rođenim u Iloku.

Slovačko kulturno-prosvjetno društvo Ljudevit Štur kulturno je društvo Slovaka u Iloku. Djeluje u sklopu Matice Slovačke u Iloku. Društvo ima glazbeni orkestar, kazališnu, folklornu i športsku skupinu. SKPD Ljudevit Štur osim bogatog kazališnog života njeguje i bogat folklorni život kroz starije tradicionalne manifestacije: "Rušenje svibanjskog drveta" te "Iločko ljeto" kao i novije: "Na brehu pri Dunaji", "...aj tancujem" (...i plešem), te zajednički "Božićni koncert" sa iločkim hrvatskim KUD-om Julije Benešić. Folklorna sekcija redovito sudjeluje na tradicionalnim manifestacijama "Iločka berba grožđa" i "Vinkovačke jeseni", a često nastupa na raznim manifestacijama diljem Hrvatske i u matičnoj državi Slovačkoj.

⇒ *Događanja*

Tijekom godine u Iloku se održava više kulturno-turističko-gospodarskih i zabavnih, sada već tradicionalnih, manifestacija. Najpoznatije su „Iločka berba grožđa“ (u rujnu), „Vinkovo“ (u siječnju), „Kapistranovo“ (u listopadu) i „Festival glumca“ (u svibnju). No, ovdje se veseli i tijekom ocjenjivanja i degustacija vina Podunavlja i Slavonije, uz „Majpanu“ odnosno običaje slovačke nacionalne manjine, na malonogometnom i košarkaškom turniru, kao i za kirbaje u Šaregradu (Petrovo) i Bapskoj (Mala Gospa). A tijekom „običnih“ dana u Iloku se može rekreirati u šetnji parkovima, obalom Dunava, biciklizmu, lovu i ribolovu ili na sportskim terenima. Ugostiteljski objekti nude bogat izbor domaćih specijaliteta i proizvoda: Iločki ćevap, fiš-paprikaš, prženu i pohanu riječnu ribu, srijemsku kobasicu, kulen i slične srijemsko-slavonske delicije.¹¹

4.5.1.3. Razvojni projekti temeljeni na ekonomskoj valorizaciji kulturne baštine

Potencijal kulturne baštine u kontekstu njene ekonomske valorizacije pridonijeti će povećanju konkurentnosti Grada i time u konačnici ubrzati te unaprijediti ekonomski razvoj, odnosno životni standard samih stanovnika. Kulturna baština Grada predstavlja

¹¹ TZ Grada Iloka

njen ključni potencijal razvoja te je iz toga razloga potrebno planirati njeno daljnje održivo korištenje. Cilj upravljanja kulturnom baštinom je očuvanje reprezentativnog primjerka kulturne baštine za buduće generacije. Osnovno pravilo upravljanja nalaže da se svakom zdanju baštine pristupa na jedinstven način, uz posebno kreiran plan, odnosno politiku upravljanja. Gospodarski pristup kulturnim dobrima bavi se uključivanjem kulture u proces stvaranja profita. Ekonomija kulturne baštine razvila se i zbog sve manjih državnih subvencija za kulturu što je uzrokovalo okretanje kulturnih dobara prema tržištu. Rezultati obnove te kulturnog i kreativnog pristupa održivom upravljanju kulturnom baštinom rezultirati će zaštićenom i prezentiranom kulturnom baštinom te razvojem kulturnog turizma i kreativnih djelatnosti. Orijentacija na turizam baziran na valorizaciji kulturne baštine, posljedica je zasićenosti korištenja isključivo prirodnih izvora kao što su primjerice klima, šume, tla, podmorja i gorja. Uzimajući u obzir navedeno, pristupilo se planiranju razvojnih projekata koji obuhvaćaju namjenu i korištenje kulturne baštine (pod pretpostavkom da se ispunjavaju svi konzervatorski kriteriji) u smislu održivog korištenja te zadovoljenja ekonomsko – financijskih kriterija tako da se potrebe za dodatnim financiranjem iz vanjskih izvora svedu na minimum. Kroz razvoj strateških projekata, koncept naglašava stvaranje infrastrukturnih uvjeta koji se odnose na adekvatnu prometnu i smještajnu infrastrukturu u kombinaciji s razvojem kulturnih, ugostiteljskih i turističkih sadržaja kao razloge za izbor Grada kao jedne od važnijih kulturno – turističkih atrakcija šire regije. Izrada **integralnog urbanističko - arhitektonskog rješenja uređenja kulturno – povijesne cjeline Ilok** definirano je prvim korakom izrade studijske i projektne dokumentacije te miksom sadržaja na temelju kojeg su strukturirani strateški razvojni projekti.

PRVI KORAK : IZRADA STUDIJSKO – PROJEKTNE DOKUMENTACIJE

Izrada dokumentacije podrazumijeva izradu integralnog urbanističko – arhitektonskog rješenja vizije cijele kulturno – povijesne cjeline Ilok te izradu studijske i projektne dokumentacije. Urbanističko – arhitektonsko rješenje ima za cilj izraditi prikaz cjelovitog uređenja i revitalizacije kulturno – povijesne cjeline Ilok kao zaokružene cjeline. Rješenje podrazumijeva sljedeće:

- definiranje programskih zahtjeva - budućeg miksa ciljanih sadržaja / djelatnosti u okviru kulturno – povijesne cjeline (javni sadržaji, smještaj, poslovni prostori, trgovački prostori, turistička infrastruktura).
- izrada cjelovitog idejnog rješenja komunalne infrastrukture, prometa, mobilnosti i “pametne infrastrukture”

DRUGI KORAK: IZRADA PROGRAMA OBNOVE KULTURNE BAŠTINE

Program obnove kulturne baštine obuhvaća miks sadržaja koji određuju glavna područja u okviru kojih će se revitalizirati i ekonomski valorizirati kulturna baštine te na temelju kojih su strukturirani razvojni projekti podijeljeni u tri grupe i to:

- 1. Infrastruktura i zelene površine** - projekti infrastrukture obuhvaćaju uređenje javne komunalne infrastrukture te javnih zelenih površina.
- 2. Prenamjena objekata: kulturne i kreativne djelatnosti te komercijalni sadržaji i smještajni kapaciteti** - obuhvaća projekte prenamjene povijesnih zdanja sadržajima kulturnih i kreativnih te komercijalnih djelatnosti.
- 3. Revitalizacija i obnova povijesnih građevina i lokaliteta** - podrazumijeva cjelovitu obnovu bedema utvrde Ilok, predstavljanje arheološke baštine kao dio kulturno - turističke ponude, otvaranje sakralnih objekata prema tržištu te poticanje energetske obnove zgrada i uređenje pročelja.

TREĆI KORAK: IMPLEMENTACIJA POJEDINAČNIH PROJEKATA

Implementacija pojedinačnih projekata prema miks sadržaja – infrastruktura i zelene površine, prenamjena objekata (kulturne i kreativne djelatnosti te komercijalni sadržaji) te revitalizacija i obnova građevina i lokaliteta.

U nastavku slijedi popis razvojnih projekata temeljenih na prenamjeni, obnovi i revitalizaciji kulturno – povijesne baštine Grada prema predloženom miks sadržaja.

Tablica 4.5. Razvojni projekti održivog korištenja kulturno – povijesne baštine Grada

INTEGRALNO URBANISTIČKO - ARHITEKTONSKO RJEŠENJE UREĐENJA KULTURNO - POVIJESNE CJELINE ILOK	
1. INFRASTRUKTURA I ZELENE POVRŠINE	
1.1. UREĐENJE JAVNIH ZELENIH POVRŠINA	Uređenje, čišćenje, košnja i skupljanje trave i smeća sa zelenih površina, obnova ugaženih travnjaka, održavanje i obrezivanje drveća. Postava i održavanje zaštitnih elemenata uz rub zelenih površina - zaštitnih ogradica s ciljem zaštite od devastacije.
1.2. UREĐENJE ŠETNICE	Uspostavljanje šetnice po zidinama Utvrde Ilok i njena restauracija / rekonstrukcija povezana sa već obnovljene dvije kule. Uređenje šetnice podno Utvrde.
1.3. UREĐENJE PRILAZA UTVRDI ILOK	U ređenje samog prilaza Utvrdi (prilagođeno i za invalide). Postavljanje turističke signalizacije.

2. PRENAMJENA OBJEKATA	
2.1. KULTURNE I KREATIVNE DJELATNOSTI	
2.1.1. OBNOVA RODNE KUĆE JULIJA BENEŠIĆA	Prenamjena kuće u izložbeni prostor / muzej vjernog prikaza života i stvaralaštva Julija Benešića uz popratni ugostiteljski sadržaj (snack bar / caffe bar).
2.1.2. PRENAMJENA OBITELJSKE KUĆE KERAVICA U KUĆU MULTIMEDIJE	Prenamjena obiteljske kuće Keravica u <i>Kuću multimedije</i> : <ul style="list-style-type: none"> - multimedijalne prostorije kapaciteta 50 – tak sjedećih mjesta (održavanje manjih koncerata i projekcija filmova) - manji glazbeni studio (najam prostora zainteresiranim stranama) - trgovina za multimediju
2.1.3. PRENAMJENA ZGRADE ŽITNICE U CENTAR KULTURNIH I KREATIVNIH DJELATNOSTI	Prenamjena zgrade žitnice u centar kulturnih i kreativnih djelatnosti: <ul style="list-style-type: none"> - multifunkcionalna dvorana sa pozornicom - inkubator za kulturne i kreativne industrije - formiranjem inkubatora za poduzeća iz područja kulturnih i kreativnih djelatnosti te novih tehnologija cilj je potaknuti samozapošljavanje, tj. pokretanje mikro, malih i srednjih poduzeća - poslovni prostori namijenjeni za najam MSP iz područja KKI - prostor za djelovanje i izlaganje likovnih i konceptualnih umjetnika te glazbenika - moderna kantina s raznovrsnom ponudom jela i pića - manji art caffe (prostor koji istovremeno predstavlja caffe bar i galerijski prostor)
2.2. KOMERCIJALNI SADRŽAJI	
2.2.1. GASTRONOMIJA	Poticanje otvaranja ugostiteljskih objekata tradicionalne slavonske kuhinje: koncentracija manjih tradicionalnih ugostiteljskih objekata uz prostore tradicijskih obrta i zanata. Održavanje gastronomskih manifestacija i događanja. Održavanje gastronomskih manifestacija i događanja.
2.2.2. TRADICIJSKI OBRTI I ZANATI	Poticajne mjere Grada za osnivanje tradicijskih obrta i zanata - opremanje poslovnih prostora, edukacija zaposlenika, potpora za odlazak na sajmove i promidžba.
2.2.3. SMJEŠTAJNI KAPACITETI	Potrebno je planirati i izgradnju jednog boutique hotela i hotela 4* u samoj kulturno – povijesnoj cjelini. Boutique hoteli su manji, intimni, ali luksuzni hoteli (do 50 soba). Razlikuju se od većih hotelskih lanaca po personaliziranom smještaju i usluzi. Predviđena su dva projekta realizacije novih smještajnih kapaciteta.
2.2.4. OBNOVLJENE KULE UTVRDE KAO PROSTOR ZA EVENTE	Do sada su obnovljene dvije kule Utvrde u okviru kojih je moguće realizirati sljedeći sadržaj: <ul style="list-style-type: none"> - Manja dvorana za bankete, vjenčanja, seminare, team buildinge, večere, i ostale evente koji traže ekskluzivnost usluge i ambijenta. - Apartman za mladence - Manja kongresna dvorana - Suvenirnica - Ugostiteljski objekt

2.2.5. OBNOVA SREDNJEVJEKOVNOG GRADA ŠARENGRADA	<p>Potrebno je izraditi integralno urbanističko – arhitektonsko rješenje obnove srednjovjekovnog grada Šarengrada sa prijedlogom sljedećeg sadržaja:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Obnova utvrde – galerijski i izložbeni prostor - Revitalizacija podgrađa – replike srednjovjekovnih kuća (ugostiteljski i smještajni kapaciteti) - Održavanje tematskih manifestacija – srednjovjekovni turizam - sajam, konjički viteški turnir....
---	---

3. REVITALIZACIJA I OBNOVA POVIJESNIH GRAĐEVINA I LOKALITETA

3.1. CJELOVITO UREĐENJE BEDEMA UTVRDE ILOK I PODGRAĐA	Cjelovito uređenje bedema srednjovjekovne utvrde Ilok sa pripadajućom četvrtastom kulom i vidikovcem kao jedne od glavnih turističkih atrakcija Grada. Uređenje zelenih površina podgrađa.
3.2. OTVARANJE SAKRALNIH GRAĐEVINA PREMA TRŽIŠTU	Sakralne građevine u funkciji turizma pojavljuju se u dvojakoj funkciji: kao lokacije u kojima turisti vjernici zadovoljavaju svoje religijske potrebe te kao zdanja kulturne, povijesne ili umjetničke vrijednosti u kojima se turistima vjernicima i turistima koji nisu vjernici pruža mogućnost uživanja u umjetničkim vrijednostima sakralnih građevina. Grad će pokrenuti inicijativu otvaranja sakralnih građevina prema turistima (za one sakralne građevine koji nisu u funkciji turizma) u smislu naplaćivanja ulaska u iste.
3.3. POTICANJE ENERGETSKE OBNOVE ZGRADA I UREĐIVANJE PROČELJA	Sveobuhvatna revitalizacija nepokretnih kulturnih dobara Grad predviđa revitalizaciju zgrada i građevina u vlasništvu Grada, kao i revitalizaciju niza privatnih zgrada. (Program energetske obnove obiteljskih kuća za razdoblje od 2014. do 2020. g / Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost)
3.4. ARHEOLOŠKA BAŠTINA KAO DIO KULTURNO – TURISTIČKE PONUDE	<p>U kontekstu obogaćivanja kulturne ponude Grada cilj je predstaviti zainteresiranim stranama arheološku baštinu kroz ograđivanje i zaštitu samoga nalazišta, rekonstrukciju nepokretnih nalaza i izradu replika načina življenja i gradnje, te digitalnu vizualizaciju lokaliteta (karte, digitalni interaktivni paneli, avatari, hologrami).</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izložba na otvorenom artefakata Muzeja grada Iloka - Ograđivanje, zaštita i prezentacija nalazišta gotičke crkve Sv.Petra i Pavla apostola

4.5.2. Strategija razvoja turizma

Razvoj turističke infrastrukture i unapređivanje sveukupne turističke ponude, odnosno razvoj **održivog turizma** na području Grada ovom se strategijom definira kao jedan od najvažnijih pokretača sveukupnog razvoja. Buduća turistička ponuda Grada će se razvijati na

- 1) razvoju turističke atraktivnosti Grada temeljene na bogatoj kulturno-povijesnoj baštini;
- 2) razvoju eno-gastronomске ponude , te
- 3) razvoju agro-turističke ponude – turističke ponude obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava.

Turizam je rastuća gospodarska grana cijele Alpsko-podunavske regije kojoj Grad pripada. Gradsko gospodarstvo svoju uspješnost može povezati s pozitivnim trendovima turističkog trenda koji se oslanja na rastući turistički koncept: Alpe – Dunav – Gradovi – Kultura.

U takvom se kontekstu ukupan razvoj turizma na području Grada i stvaranja novih radnih mjesta direktno u turističko – ugostiteljskim djelatnostima kao i indirektno u sektoru poljoprivredne proizvodnje i različitih, s turizmom povezanih usluga, ovom strategijom povezuje s ukupnim turističkim razvojem europske Dunavske regije kao i odgovarajućih makro-regionalnih strategija EU. uspješnost razvoja turizma na području Grada se temelji na slijedećim glavnim činiteljima:

- 1) ulaganja u razvoj turističke infrastrukture,
- 2) razvoju kulinarske, odnosno eno-gastronomske ponude,
- 3) razvoju kulturno-kreativnih djelatnosti i ponude proizvoda kulturno-kreativne industrije koji će se lokalno proizvoditi i u najvećoj mjeri konzumirati od strane turista koji će posjećivati Grad, te
- 4) razvoju integriranog turističkog marketinga i turističkog *branda* (marke) Grada , kao i destinacijskog menadžmenta.

Turistička infrastruktura

Geografski položaj na Dunavu kao plovnoj rijeci, blizina nekih od najvećih svjetskih turističkih destinacija (Beč, Budimpešta) te blizina zračnih luka u Osijeku i Beogradu, omogućava usmjeravanje tokova turista prema Gradu i njegovoj turističkoj ponudi. U tom smislu nisu potrebna posebno velika ulaganja u fizičku infrastrukturu. Jedan od najvažniji projekata, koji ima nacionalno i šire regionalno značenje za razvoj prometne infrastrukture u funkciji robnog, putničkog i turističkog prometa je svakako proširenje i modernizacija **Luke Ilok**. Ovaj projekt već nekoliko desetljeća postoji u strateškim planovima razvoja prometne infrastrukture u RH u kontekstu povezivanja s također planiranom državnom cestom D2 (Cestica – Varaždin – Koprivnica – Osijek – Vukovar – Ilok) te autocestom A3 (Bregana – Zagreb – Slavonski Brod - Lipovac). Modernizacija Luke u Iloku bi omogućila pristajanje velikih turističkih riječnih brodova – cruising brodova. Novija tržišna istraživanja koja je naručila Europska komisija (Inland Navigation in EU, Strasbourg 2010) ukazuju na rastući trend riječnog turističkog prometa. Turistički promet u podunavskim zemljama, izuzev Mađarske, raste po dvoznamenkastim stopama. U porastu su jedno-tjedni turistički aranžmani na relaciji Passau – Beč – Budimpešta – Beograd – Constanza.

Statistički podaci pokazuju da se riječnim putničkim i turističkim brodovima godišnje preveze između 700.000 i 1.200.000 turista. Najbrojnija grupacija turista koji se odlučju na jedno-tjedna turistička putovanja Dunavom dolazi iz SAD, čak 50%. Privlačenje ovih turista predstavlja jedan od najvažnijih ciljeva strategije razvoja turizma na području Grada. Modernizacija i proširenje Luke Ilok u tom smislu predstavlja jedan od najvažnijih infrastrukturnih projekata, a integrirani turistički razvoj na području Grada je nužno planirati slijedeće projekte ulaganja u turističku infrastrukturu:

⇒ Mobilnost:

- razvoj direktnih autobusnih linija koje će povezivati Grad s zračnim lukama (Grad u partnerstvu s privatnim koncesionarom)
- gradski prijevoz turista (električni vlakovi, bicikli i sl.)
- uspinjača / lift od Luke do povijesne jezgre starog grada (Grad)

⇒ Sportsko – rekreacijska infrastruktura:

- ulaganja u sportsku infrastrukturu u ruralnim naseljima (Grad uz sufinanciranje iz EU fondova)
- biciklističke staze (Grad uz sufinanciranje iz EU fondova)
- bazen i kupalište uz Dunav (Grad uz sufinanciranje iz EU fondova)

⇒ Okoliš:

- ulaganja u zelene površine i površine zasađene cvijećem (Grad)

⇒ Smještajni i ugostiteljski kapaciteti:

- ulaganja u razvoj smještanih kapaciteta tipa *camping* (Grad)
- ulaganja u razvoj smještajnih kapaciteta tipa hostel / hotel (privatni sektor u partnerstvu s Gradom)

⇒ Ulaganja u vizualni dojam:

- obnova svih pročelja stabmenih zgrada u starom gradu i podgrađu, te rulanim naseljima uz Dunav (Grad uz sufinanciranje iz nacionalnih fondova)

Eno-gastronomska turistička ponuda

Na području Grada djeluje veći broj proizvođača vina, neki od njih imaju izgrađenu tržišnu reputaciju ne samo na lokalnom već i na nacionalnom tržištu. Na temelju bogate tradicije i razvijene ponude vina i povezanih proizvoda Grad će razvijati gastronomsku ponudu koja će biti zanimljiva posebnom segmentu turističkog tržišta: eno-gastro turistima.

Posebno je važan razvoj gastronomske ponude koja je u uzlaznom trendu u cijeloj podunavskoj regiji. Posebnost Grada je mogućnost povezivanja tradicionalne slavonske (kontinentalne) i riječne (podunavske) kulinarike. U tom smislu je za razvoj eno-gastro turističke ponude nužno planirati slijedeće projekte:

- ⇒ pokretanje privatnih ulaganja u ugostiteljske kapacitete (restorani, ulična prodaja hrane i sl.) koju će Grad podupirati fiskalnim poticajima (poticajima iz gradskog proračuna) ;
- ⇒ izgradanja stalnog postava za postojeće eno-gastro manifestacije (Iločka berba grožđa) kao i buduće velike kulturno-turističke događaje (festivali, uskršnji i advenstki sajmovi i sl);
- ⇒ osnivanje centra komepcenija i izvrsnosti za unapređivanje gastronomskih znanja i umijeća u okviru Srednje škole.

Gradska uprava će u okviru svojih fiskalnih mogućnosti poticati ulaganja privatnog sektora u razvoj i modernizacije postojećih ugostiteljskih kapaciteta te omogućiti izgranju novih na zemljištu u vlasništvu Grada odnosno RH koje Grad može dobiti na raspolaganje za tu namjenu.

Kulturni turizam

Bogata kultuno-povijesna baština i kulturno-kreativne djelatnosti koje će se razvijati u budućnosti u Gradu sukladno strategiji upravljanja ovom baštinom, definiranom u prethodnom poglavlju ovog dokumenta, predstavlja odličnu pretpostavku za razvoj kulturnog turizma. Kulturni turisti su prije svega zaposlenici u kulturnim i kreativnim djelatnostima, koji danas u SAD i EU čine više od 25% ukupno zaposlenih, ali i ostali turisti koji se zanimaju za kulturnu baštinu. Glavna obilježja kulturnih turista su:

- ⇒ fokus na kulturno – povijesno, umjetničko i znanstveno nasljeđe;
- ⇒ imaju iskustvo s kulturnim okruženjem i kulturnim događajima;
- ⇒ posjećuju festivale i različite kulturne događaje (glazba, film, kazalište);

-
- ⇒ zanimaju se za ruralni život, gastronomiju i lokalne proizvode te lokalnu ruralnu "atmosferu"; te se
 - ⇒ zanimaju se za povijesne i sakralne spomenike, arheološke iskopine i ruine starih objekata;

Razvoj kulturnog turizma je zahtjevniji od uobičajenog, ljetovališnog turizma. Glavni izazovi razvoja kulturnog turizma se mogu grupirati u tri skupine:

- ⇒ podizanje ukupnog turističkog standarda na visoku razinu (smještajni kapaciteti visoke kategorije, razvijena eno-gastro ponuda te ponuda vrhunskih lokalnih proizvoda, i sl.)
- ⇒ očuvanje lokalnog identiteta uz istovremeno ispunjavanje zahtjeva prema kvaliteti i visokim turističkim standardima kulturnih turista;
- ⇒ autentičnost prostora:
 - zaštita povijesnih građevina;
 - obnova muzeja i sakralnih objekata;
 - obnova ruralnih prostora i njihove autentičnosti.

Primjer: prosječan njemački turist

- ⇒ dob između 45 – 64 , iznadprosječnih primanja, uglavnom parovi, bolje obrazovani, često putuju, usredotočeni na kvalitetu turističke usluge, putuje često izvan turističke sezone;
- ⇒ putuje samostalno (ne preko turističkih agencija) i ostaje na jednom mjestu prosječno manje od 7 dana;
- ⇒ preferira kulturne događaje (festivala, posebne izložbe, muzeje i sl)
- ⇒ preferira manje smještajne kapacitete, često odsjeda u lokalnim manjih objektima
- ⇒ preferira lokalnu gastronomiju s jelima od lokalnih namirnica

Kulturni i kreativni turisti očekuju višu razinu ponude koja će se odlikovati:

- ⇒ izvrsnošću i jedinstvenošću;
- ⇒ kvalitetnim izborom kulturnih i kreativnih sadržaja te mogućnosti osobne participacije (sudjelovanje u likovnim kolonijama, kreativnim seminarima, organiziranju narodnih običaja i sl.);
- ⇒ individualiziranom ponudom.

Ovom turističkom strategijom Grada se postavljaju slijedeći glavni ciljevi:

- ⇒ privući kulturne turiste u Grad;
- ⇒ ohrabriti ih različitom ponudom kulturnih sadržaja i događaja te mogućnostima osobne participacije na produljeni boravak u Grad;
- ⇒ osigurati individualni pristup te osigurati ponudu kulturnog turizma kao dodatak različitim poslovnim i profesionalnim grupama koje će svoje sastanke organizirati u Gradu;
- ⇒ privući odrasle i obiteljske turističke posjete.

Posebnu eno-gastro ponudu će Grad u suradnji s privatnim investitorima razvijati u okviru svojih kulturno-povijesnih dobara.

Integrirani turistički marketing Grada

Budući da razvoj turizma i djelatnosti povezanih s ovom gospodarskom granom predstavlja jedan od pokretača ukupnog razvoja Grada u budućnosti, imajući u vidu raspoložive turističke potencijale kao i potencijale koji će se u budućnosti nastajati, razvoj integriranog turističkog marketinga se nameće kao jedan od ključnih činitelja uspješne implementacije turističke strategije. Glavni ciljevi strategije integriranog turističkog marketinga Grada su slijedeći:

- ⇒ razvoj novog *turističkog proizvoda* Grada,
- ⇒ razvoj novih distributivnih kanala za gradski novi "turistički proizvod" i tržišno pozicioniranje na globaliziranom turističkom tržištu;
- ⇒ unapređivanje poznatosti i turističke privlačnosti Grada, te razvoj komunikacije s ciljanim skupinama (kulturni turizam, eno-gastro turizam) i individualnim turistima;

-
- ⇒ razvoj nove turističke marke (*turističkog branda*) Grada;
 - ⇒ razvoj i upravljanje lokalnim turističkim sustavom; te
 - ⇒ uspostavljanje nove destinacijske marketing organizacije.

Razvoj **novog turističkog proizvoda** Grada pretpostavlja integraciju kulturno-kreativnog, eno-gastro i agro-turističkog proizvoda. Upravljanje ovakvim, integriranim *turističkim proizvodom*, namijenjenim zahtjevnijim domaćim i međunarodnim turistima, zahtjeva integriranu marketinšku komunikaciju s ciljanim segmentima turističkog tržišta.

Integrana marketing komunikacija će koristiti elektroničke medije komunikacije, s Internetom kao glavnim kanalom marketing komunikacije s ciljanim segmentima i individualnim turistima. Glavni cilj integrirane marketing komunikacije je unapređenje poznatosti Grada kao turističke destinacije te razvoj turističkog *branda* "Ilok – grad povijesti i kulture na Dunavu".

Razvoj lokalnog turističkog sustava je također posebno važan strateški cilj integriranog turističkog marketinga Grada. Lokalni turistički sustav pretpostavlja partnestvo Grada (kao javnog partnera i vlasnika procesa) te privatnih ponuđača turističkih usluga te proizvođača kulturno-kreativnih i agro-turističkih proizvoda. Uz postojeću turističku zajednicu, ovom se strategijom predviđa osnivanje nove turističke organizacije u vlasništvu Grada koja će u suradnji s Turističkom zajednicom razvijati i distribuirati novi turistički proizvod Grada.

4.5.3. Strategija razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora

Najveći dio područja Grada, čak 68% ukupne površine, predstavlja poljoprivredno zemljište. Utoliko bi se ovaj prirodni resurs mogao smatrati jednim od najvažnijih potencijala za ekonomski rast i ukupan razvoj u budućnosti. Na području Grada se poljoprivredom direktno i indirektno bavi najmanje 488 kućanstava, koliko je Agencija za plaćanja u poljoprivredi imala registrirano kao primatelje nekog od oblika potpora u poljoprivredi. Ova su poljoprivreda kućanstva / gospodarstva u 2015.g. ukupno primila 17,3 milijuna kuna potpora. Osim malih i srednjih poljoprivrednih kućanstava i gospodarstava poljoprivrednom se djelatnošću bavi još jedno veliko poduzeće – Iločki podrumi d.d.

Unatoč velikom broju ekonomskih aktera koji djeluju u poljoprivrednom sektoru na području Grada, njihov učinak na stvaranje dodane vrijednosti, lokalnog bruto proizvoda i zapošljavanje je marginalan. Razlozi niske razine doprinosa poljoprivrednih resursa i poljoprivredne djelatnosti ukupnoj ekonomskoj dinamici i razvoju Grada može se pronaći u nepovoljnoj strukturi stvaranja nove vrijednosti.

Tablica 4.6. Snage i slabosti poljoprivrede u Iloku

Područje	Jake strane	Slabosti
Ekonomski položaj	<ul style="list-style-type: none"> Raspoloživost poljoprivrednog resursa u nesporednoj okolini kao važnog ekonomskog faktora – faktora proizvodnje 	<ul style="list-style-type: none"> Niska razina kapitalne opremljenosti i relativno visoka razina zaduženosti aktera u poljoprivrednoj proizvodnji Dugi rokovi vezivanja kapitala i nemogućnost osiguravanja izvora obrtnog kapitala Relativno niski dohotci
Strukture	<ul style="list-style-type: none"> Smjena generacija je moguća – mladi poljoprivredni proizvođači još uvijek postoje 	<ul style="list-style-type: none"> veliki broj malih poljoprivrednih kućanstava / gospodarstava s malim površinama nepostojanje proizvođačkih udruga / proizvođačkih organizacija
Ekologija	<ul style="list-style-type: none"> Raspoloživost poljoprivrednih površina za ekološku proizvodnju 	<ul style="list-style-type: none"> Vrlo mali broj poljoprivrednih proizvođača usmjerenih na organsku ili eko-proizvodnju
Stvaranje dodane vrijednosti	<ul style="list-style-type: none"> Potencijal stvaranja visoke dodane vrijednosti u voćarstvu, povrtlarstvu i vinogradarstvu 	<ul style="list-style-type: none"> Tek pojedinačni primjeri proizvođača proizvoda s visokom dodanom vrijednošću
Socijalni aspekti	<ul style="list-style-type: none"> Vežanost kućanstava za poljoprivredu 	<ul style="list-style-type: none"> Nedostatak radne snage

Tablica 4.7. Prilike i opasnosti poljoprivrede u Iloku

Područje	Prilike	Rizici
Tržište	<ul style="list-style-type: none"> • Blizina velikih aglomeracija s većim brojem stanovnika i velikom kupovnom snagom (podunavski gradovi) • Razvoj broja turista koji će konzumirati lokalne proizvode • Rastući potencijal za integralne proizvode • Mogućnosti razvoja lokalne prerade primarnih proizvoda 	<ul style="list-style-type: none"> • Otvaranje domaćeg tržišta vodi prema većoj konkurenciji i nižim cijenama – nužno je fokusiranje na "niše" • Česte fluktuacije cijena • Snažan pritisak na troškove i produktivnost od strane konkurencije
Ekonomski razvoj	<ul style="list-style-type: none"> • Mogućnosti ukupnog razvoja kroz kulturni i agro-turizam • Niži troškovi proizvodnje i stanovanja može privući useljavanje na područje Grada 	<ul style="list-style-type: none"> • veliki broj malih poljoprivrednih kućanstava / gospodarstava s malim površinama • nepostojanje proizvođačkih udruga / proizvođačkih organizacija
Agrarna politika	<ul style="list-style-type: none"> • Raspoloživost raznih oblika potpora i direktnih plaćanja iz Zajedničke agrarne politike EU 	<ul style="list-style-type: none"> • Niža razina potpora iz nacionalnih izvora
Društvo	<ul style="list-style-type: none"> • Porijeklo, kvaliteta i organska proizvodnja prehrambenih proizvoda dobiva na značenju • Prateće usluge (agrarni-turizam) sve su traženije 	<ul style="list-style-type: none"> • Konkurencija jeftinijih i manje kvalitetnih poljoprivrednih proizvoda koji dolaze s tržišta s višom produktivnošću (zapadna EU) i zemalja koje imaju velike poljoprivredne površine (Mađarska, Rumunjska i Poljska)

Većina poljoprivrednih površina se koristi za jednostavnu primarnu poljoprivrednu proizvodnju, koja stvara vrlo nisku razinu dodane vrijednosti. Izuzev proizvoda primarne vinogradarske proizvodnje, koja se prerađuje u vino u samom Gradu, ostali primarni poljoprivredni proizvodi se ne prerađuju na mjestu njihove proizvodnje. Također su tek marginalno zastupljene poljoprivredne kulture, poput voćarskih i povrtlarskih kultura koje mogu stvarati višu dodanu vrijednost od ratarskih proizvoda.

Gornje tablice SWOT analize poljoprivrede na području Grada ukazuju na uobičajene slabosti s kojima se suočava poljoprivredna proizvodnja u RH, te opasnosti od daljnjeg otvaranja i raslojavanja tržišta. Međutim ova analiza pokazuje da postoje odgovarajuće jake strane koje i prilike u budućnosti koje je potrebno iskoristiti.

Osnovne strateške smjernice

Razvoj poljoprivrede i ruralnog prostora na području Grada predstavlja jednu od ključnih sastavnica ukupne razvojne strategije. Poljoprivredna proizvodnja i ruralni prostor se, međutim, u narednom razdoblju mora razvijati u smjeru

- ⇒ primarne proizvodnje s višom i visokom dodanom vrijednošću,
- ⇒ lokalne prerade poljoprivrednih proizvoda, te
- ⇒ dodatnih usluga povezanih s poljoprivrednom proizvodnjom (agroturističke usluge).

Glavni cilj strategije razvoja poljoprivrede i ruralnog prostora na području Grada je u strukturnoj transformaciji ovog sektora prema stvaranju nove dodane vrijednosti i povećavanja doprinosa lokalnom ekonomskom razvoju i zapošljavanju. Osim transformacijske uloge korištenja agrarnih fondova EU za razvojne projekte, posebno je važna uloga Grada u transformacijski poljoprivrednih kućanstava prema višoj produktivnosti, proizvodnji s višom dodanom vrijednošću te pratećim agro-turističkim uslugama.

Poseban strateški cilj je stvaranje uvjeta za integriranu ili ekološku poljoprivrednu proizvodnju. U ostvarivanju ovog cilja Grad će imati također vrlo značajnu ulogu.

Strateški naglasci

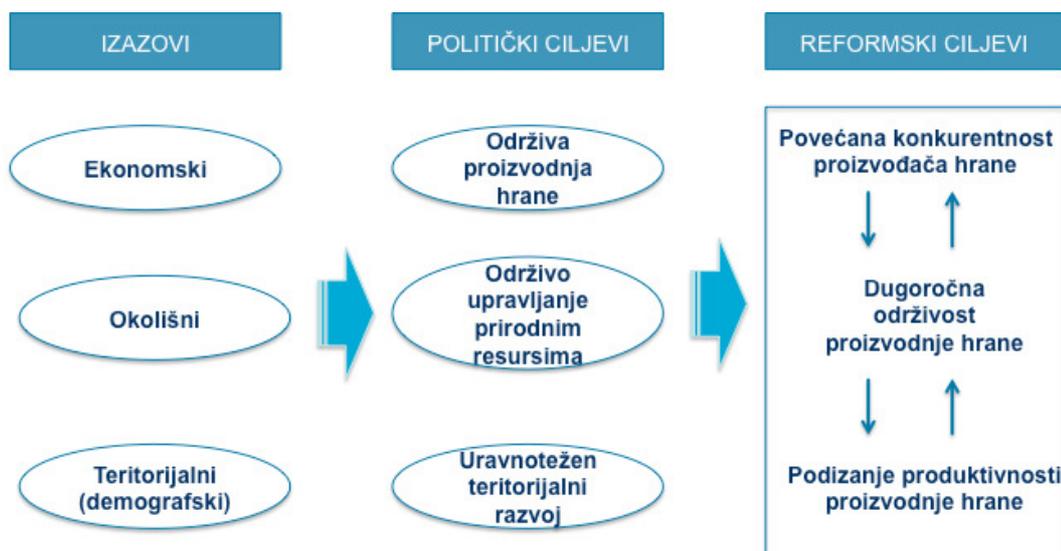
Dinamika razvoja poljoprivrede i ruralnih prostora u Gradu, kao jednog od pokretača ukupnog razvoja u razdoblju do 2020.g, kao i u slijedećem europskom fiskalnom razdoblju do 2027.g. ovisiti će vanjskim i unutrašnjim razvojnim poticajima:

- ⇒ zajedničkoj agrarnoj politici i politici razvoja ruralnih područja EU te naglascima u te politike;
- ⇒ poljoprivrednoj i zemljišnoj politici te politici ruralnog razvoja hrvatske vlade; te

⇒ strateškim inicijativama prema poljoprivredi i ruralnom prostoru uprave Grada .

Zajednička agrarna politika EU (CAP) se našla pred velikim političkim izazovima u razdoblju do 2013.g. te je u novom fisklanom razdoblju 2014. -2020. postavila nekoliko političkih i reformskih ciljeva. Ti su ciljevi povezani s povećavanjem produktivnosti i ekonomske održivosti proizvodnje hrane (ekonomski ciljevi), osiguravanja dugoročne održivosti i pametnog upravljanja okolišem i prirodnim resursima te osiguranja ravnomjernog teritorijalnog razvoja koji će omogućiti zadržavanje stanovništva u ruralnim područjima u post-industrijskom dobu. Budući da je Republika Hrvatska ulaskom u punopravno članstvo EU prihvatila CAP kao svoju poljoprivrednu politiku, može se očekivati da će kreatori poljoprivrednih politika i politika ruralnog razvoja hrvatske vlade usmjeravati financijske poticaje iz nacionalnih izvora te strukturnih i kohezijski fondova EU sukladno europskim politikama ruralnog i regionalnog razvoja.

Slika 4.8. Izazovi i ciljevi Zajedničke agrarne politike (CAP) EU u razdoblju 2014-2020.

Izvor: Europska komisija / prilagodba T&MC Group

Uloga jedinica lokalne samouprave u implementaciji europskih i nacionalnih politika ruralnog razvoja su u razdoblju 2014. - 2020.g. posebno važne. Utoliko je i u ovoj strategiji posebno istaknuta ova sektorska pod-strategija koja naglašava aktivnu ulogu Grada u poljoprivrednom sektoru.

Strategija razvoja Grada se povezuje s CAP te politikama regionalnog razvoja EU, koje pružaju velike šanse za sufinanciranje razvojnih projekata. U tom je kontekstu posebno važno da Grad jedan dio svojih fiskalnih kapaciteta usmjeri prema su-financiranju pripreme projekata aktera u ovom sektoru. Strateški naglasci strategije Grada prema sektoru poljoprivrede i ruralnom prostoru na području Grada bi tako bili slijedeći:

- ⇒ aktivna uloga Grada u poticanju promjena strukture poljoprivredne proizvodnje prema proizvodima s višom i visokom dodanom vrijednošću, odnosno prema povećavanju produktivnosti i konkurentnosti ekonomskih aktera u poljoprivrednom sektoru na području Grada;
- ⇒ jačanje dugoročno ekonomski održivih poljoprivrednih kućanstava / obiteljskih gospodarstava;
- ⇒ jačanje lanca stvaranja dodane vrijednosti u poljoprivrednoj proizvodnji Grada kroz jačanje stvaranja proizvođačkih organizacija i suradnje lokalnih proizvođača s ponuđačima turističkih usluga;
- ⇒ poticanje razvoja povezanih turističkih usluga – razvoja agro-turizma na području Grada;
- ⇒ poticanje poduzetničkih ulaganja u pogone za preradu primarnih poljoprivrednih proizvoda, s naglaskom na proizvodnju bio-eko proizvoda;
- ⇒ pokretanje projekata u vlasništvu Grada koji će se financirati iz strukturnih fondova EU prema ruralnim gradskim područjima i naseljima.

5. GLAVNI RAZVOJNI CILJEVI

5.1. Prioritetna područja razvoja

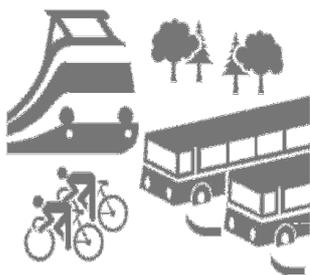
5.1.1. Prioritetno područje A : Dinamično gospodarstvo i obrazovanje

Stvoriti pretpostavke i pokrenuti dugoročno **održiv i dinamičan gospodarski razvoj** utemeljen na:

A.1

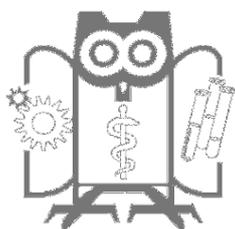
- održivoj i "pametnoj" poljoprivrednoj proizvodnji (voćarstvo, vinogradarstvo, vinarstvo)
- kulturnim i kreativnim djelatnostima povezanim s obnovom kulturno-povijesne baštine
- proizvodnji energije iz obnovljivih izvora

Razviti **održivi turizam**:

A.2

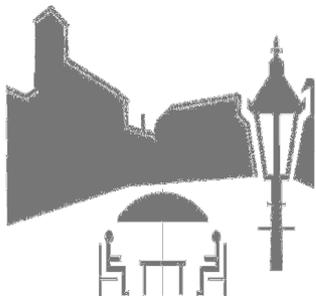
- povećati ulaganja u ponudu agroturizma
- razviti ponudu kulturnog turizma
- pokrenuti ulaganja u turističku infrastrukturu

A.3

- Pokrenuti ulaganja u infrastrukturu za razvoj **znanstveno-istraživačkih i visoko-obrazovnih djelatnosti** s ciljem pozicioniranja Grada kao regionalnog centra kompetencija u području pametne i eko-poljoprivrede.
- Razviti infrastrukturu za prijenos znanja prema malim i srednjim poduzećima te OPG-ima

5.1.2. Prioritetno područje B : Kvaliteta života i demografska obnova

Pokrenuti integriranu i **obnovu urbanog središta Ilok**:

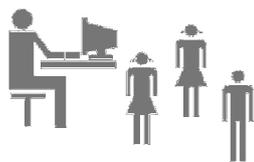
B.1

- obnova povijesne cjeline Ilok i drugih kulturnih dobara
- izgradnja socio-kulturne i sportske infrastrukture
- uređivanje zelenih površina i parkovne infrastrukture u Gradu

B.2

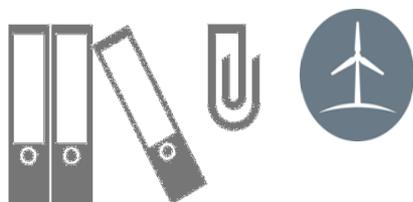
- Pokrenuti **obnovu ruralnih naselja** s ciljem povećavanja kvalitete života i ponovnog naseljavanja.
- Izgradnja javnih prostora za multifunkcionalno korištenje

B.3

- Pokrenuti ulaganja Grada u suvremene **stambene prostore**
- Osigurati pretpostavke za **razvoj socijalnih usluga** (briga o starijima i nemoćnima, zdravstvena zaštita)
- Osigurati pretpostavke za **socijalno uključivanje** grupa stanovnika koji su isključeni iz ekonomskih procesa

5.1.3. Prioritetno područje C : Gradska uprava, promet i komunikacije

Razviti **učinkovitu gradsku upravu** koja će imati u središtu razviti "pametnu" gradsku upravu :

- C.1**
- pokrenuti *Smart City* projekte
 - osigurati učinkovite komunalne usluge
 - osigurati energetska neovisnost na obnovljivim izvorima energije

Pokrenuti projekte unapređivanja **prometne infrastrukture**:

- C.2**
- unapređenje gradskih prometnica
 - izgradnja turističke infrastrukture
 - izgradnja luke Ilok na Dunavu te pristaništa za hidroavione
 - razvoj gradskog prijevoza s električnim vozilima

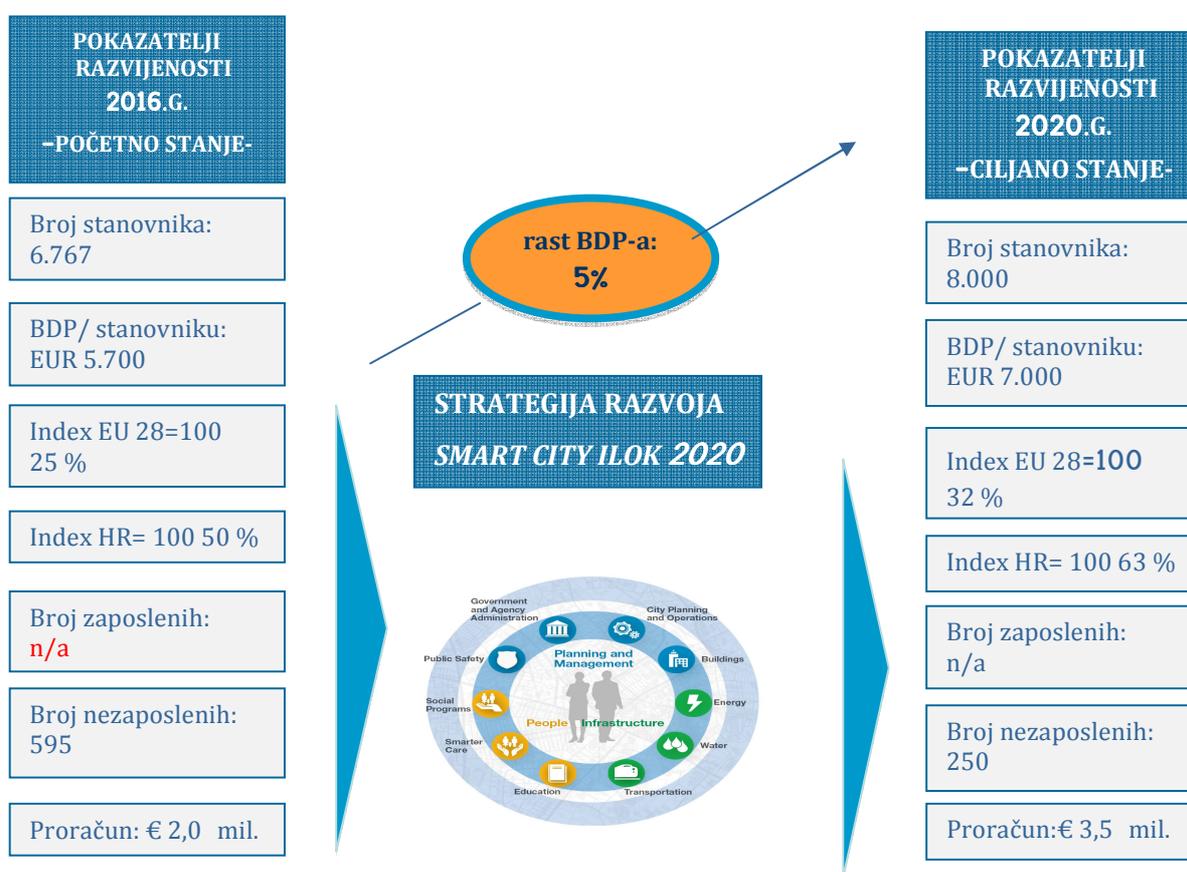
Pozicionirati Grad u širem regionalnom i EU okruženju kao Grad život, obrazovanje turizam, razvoj poslovnih aktivnosti:

- C.3**
- razviti novi marketing Grada
 - pokrenuti komunikacijske kampanje s ciljem povećavanja poznatosti i slike Grada u okruženju

5.2. Ciljani ekonomski pokazatelji Grada 2020.

Očekuje se useljavanje stanovništva na područje Grada, povećanje zaposlenosti, rast općinskog proračuna na 3,5 milijuna kuna do 2020.godine a sve kao rezultat kreiranja novih radnih mjesta. Isto tako kao rezultat navedenih promjena porasti će i BDP-a po glavi stanovnika po stopama od 5%. Grad planira značajne napretke u svim ostalim pokazateljima koji označavaju ekonomski prosperitet i kvalitetu života.

Slika 5.1. Pokazatelji razvijenosti 2016 – 2020

Proces praćenja napretka u ostvarivanju ciljeva će biti uspostavljen u okviru Gradske uprave. Također proces praćenja napretka će biti podržan sveobuhvatnom analizom ekonomije Grada i tržišta rada. Analiza će se provoditi svake godine.

6. STRATEŠKI PROJEKTI

6.1. Primjer najbolje prakse korištenja EU fondova

GRAD	PROJEKTI
Gornja Radgona (SLO)	Grad Gornja Radgona je u proteklih je 10 godina realizirao brojne projekte koji su sufinancirani iz EU fondova u područjima: <ul style="list-style-type: none">▪ Obnove kulturne baštine▪ Infrastrukture▪ Energetske učinkovitosti▪ Unapređenja konkurentnosti poduzeća
Primjeri: Stari špital obnovljen 2006., gradska jezgra, javna rasvjeta, agro – turistički objekti	

6.2. Strateški projekti grada Iloka u razdoblju 2016. – 2020.

Lokalni razvoj pokreće se i ostvaruje kroz projekte lokalnog razvoja. Zbog toga, lokalna samouprava ima ulogu stvaranja uvjeta za iniciranje i pokretanje ovakvih projekata i ukupnog razvoja JLS. Konkretizirani i operativno razrađeni strateški razvojni projekti predstavljaju glavnu polugu za implementaciju Strategije razvoja Grada. Konkretno, prioriteti se pretvaraju u projekte i razvoj Grada na taj način dobiva konkretne okvire. Na taj način se stvaraju uvjeti za uključivanje lokalnih nositelja razvoja te za pokretanje stvarnih razvojnih aktivnosti, projekata i ulaganja kojima se rješavaju lokalni problemi i pokreće se razvojni ciklus. Za razdoblje 2016. – 2020. planira se realizacija tri grupe strateških projekata. Projekti kao takvi moraju biti samoodrživi, moraju imati mjerljive učinke na ekonomski razvoj i stvaranje novih radnih mjesta u Gradu, odnosno moraju imati multiplikacijske učinke na gradski proračun. Rezultat toga biti će povećanje fiskalnih kapaciteta Grada za financiranje socijalnih projekata i povećavanja ukupnog blagostanja u Gradu.

Tablica 6.1. Strateški projekti Grada u razdoblju 2016. – 2020.

Grupa projekata	Naziv projekta	Financiranje	Vlasnik
Prioritetno područje A			
DINAMIČNO GOSPODARSTVO I OBRAZOVANJE	A 1.1 -Osnivanje i izgradnja infrastrukture za Centar kompetencija pametne i održive poljoprivrede, voćarstva, vinogradarstva i vinarstva	Strukturni fondovi EU	Grad
	A 1.2 - Izgradnja inkubatora za MSP u području novih tehnologija i kreativnih djelatnosti		
	A 2.1 - Osnivanje centra za podršku osnivanju i razvoju kulturnog i agro - turizma	Strukturni fondovi EU	Grad
	A 2.2 - Uspostavljanje turističko – informativnog centra / turističke agencije	Grad	
	A 3.1 - Pokretanje Visokog učilišta u specijaliziranom području „pametne“ i održive poljoprivrede te poljoprivrednog marketinga u suradnji s domaćim i međunarodnim visoko – školskim institucijama	Grad Erasmus EU fondovi	Grad Partner iz akademske zajednice
Grupa projekata	Naziv projekta	Financiranje	Vlasnik
Prioritetno područje B			
KVALITETA ŽIVOTA I DEMOGRAFSKA OBNOVA	B 1.1 - Izrada integralnog urbanističko – arhitektonskog rješenja obnove povijesne cjeline Ilok	Strukturni fondovi EU Proračun RH	Grad
	B 1.2 - Integralna obnova povijesne cjeline Ilok	Grad	
	B 1.3 - Izgradnja Doma kulture Ilok		

	B 1.4 - Uređenje zelenih površina		
	B 2.1 - Obnova i revitalizacija kuća i pročelja u ruralnim naseljima	Grad FZOEU RH EU fondovi	Grad
	B 2.2 - Izgradnja Društvenog doma u naselju Babska		
	B 3.1 - Izgradnja stanova / kuća u nizu	Grad EU fondovi	Grad
	B 3.2 - Osnivanje centra za pružanje usluga socijalne skrbi i uključivanje		
Grupa projekata	Naziv projekta	Financiranje	Vlasnik
Prioritetno područje C			
GRADSKA UPRAVA, PROMET I KOMUNIKACIJE	C 1.1 - Projekt „Smart City“ / Uvođenje LED rasvjete	Strukturni i investicijski fondovi EU HBOR	Grad Privatni partneri
	C 1.2 - Izgradnja energane za proizvodnju električne i toplinske energije temeljene na obnovljivim izvorima s ciljem osiguravanja energetske neovisnosti Grada		
	C 2.1 - Izgradnja luke Ilok te pristaništa za hidro avione	Junckerov plan EIB RH Podunavska strategija	Grad RH Privatni partneri
	C 2.2. - Izgradnja turističke infrastrukture – infrastrukture za kamp uz Dunav / biciklističke rute / šetnica od Iloka do Vukovara / žičara (zip line)		
	C 2.3 - Projekt razvoja gradskog prijevoza temeljenog na elektro-vozilima		
	C 3.1 - Projekt razvoja marketinga Grada u cilju pozicioniranja kao turističke, poslovne i obrazovne destinacije u podunavskoj regiji	Grad Podunavska strategija Fond kreativna Europa	Grad
	C 3.2 - Izrada dokumentarno – turističkog filma o Iloku		

7. IMPLEMENTACIJA I FINANCIRANJE

7.1. Proces pripreme i realizacije razvojnih projekata

Za Grad je vrlo važno da se već danas prepoznaju strateški projekti koji će potaknuti ekonomski razvoj Grada temeljenog na pametnom rastu, modernoj infrastrukturi te poticanju ruralnog turizma. Implementacija projekata odvijat će se kroz samostalno financiranje od strane Grada, kandidiranjem projekata na EU fondove te ulaskom u javno – privatna partnerstva. Proces implementacije razvojnih projekata sastoji se od nekoliko procesa u koji se uključuju različiti sudionici i zainteresirane strane.

Slika 7.1. Proces pripreme i realizacije razvojnih projekata

Nakon identifikacije projekata predloženih u okviru ovoga dokumenta slijedi priprema glavnih strateških inicijativa – projekata. Prije same implementacije projekata potrebno je izraditi studije izvodljivosti s analizom troškova i koristi u okviru kojih se detaljno i po propisanoj metodologiji analiziraju sve koristi i troškovi projekta te se demonstrira njegova opravdanost za financiranje iz EU fondova. Analiza troškova i koristi financijski je instrument kojim se kvantificiraju svi troškovi i gubici s jedne, te svi očekivani prihodi i koristi nekog pothvata s druge strane. Dakle, u obzir se ne uzima samo financijsko-ekonomska analiza već se gleda širi društveni kontekst: utjecaj na okoliš, socijalna pitanja i sl. Analiza troškova i koristi (Cost-benefit analiza) bi trebala biti temelj izračuna

opravdanosti svakog javnog projekta kao i osnovni instrument kojim je moguće napraviti kvalitetnu usporedbu više različitih javnih projekata.

Studije izvodljivosti s analizom troškova i koristi obavezan su dio projektne dokumentacije potrebne za sufinanciranje projekata iz strukturnih fondova EU, posebice infrastrukturnih projekata. Nakon izrade studije izvodljivosti, implementaciji projekta predstoji projektiranje te osiguravanje financiranja samog projekta – prezentacija projekta komercijalnim i razvojnim bankama te sklapanje javno – privatnih partnerstva.

7.2. Model financiranja razvojnih projekata

Ovim dokumentom predviđa se pribavljanje financijskih sredstva iz nekoliko potencijalnih izvora – financijskog tržišta, EU fondova i privatnih investitora. U kontekstu financijskog tržišta izvori financiranja bit će mogući u okviru kredita od strane komercijalnih te institucionalnih banaka (HBOR, EIB, EBRD, SB). Jednako tako realizaciju projekta bit će moguće financirati i iz fondova Europske unije, konkretno:

- *Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF),*
- *Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EAFRD) te*
- *Europskog socijalnog fonda (ESF).*

Tablica 7.2. Glavni izvori financiranja projekata

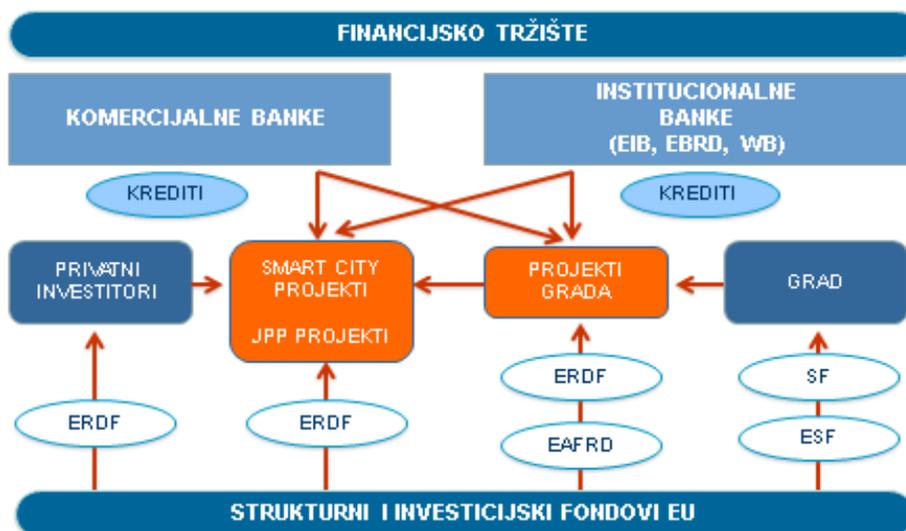
INSTITUCIONALNE BANKE	
-	Hrvatska banka za obnovu i razvoj
-	Europska investicijska banka
-	Europska banka za obnovu i razvoj
-	Svjetska banka
KOMERCIJALNE BANKE	
EU FONDOVI	
-	Europski fond za regionalni razvoj (ERDF)
-	Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD)
-	Europski socijalni fond (ESF)

U kontekstu sufinanciranja razvojnih projekata od strane EU fondova gdje nije moguće ostvariti 100 % povrat sredstava, Općina će međufinanciranje projekta ostvariti zaduživanjem kod HBOR-a prema uvjetu kreditiranja iz programa financiranja E 33 projekata za JLS uz sljedeće uvjete:

- Početak od 5 godina

- Otplata kredita na 10 godina
- Kamatna stopa u iznosu od 3%
- Naknada u iznosu od 0,8%

Slika 7.3 . Model financiranja razvojnih projekata

Kao model ulaganja u razvojne projekte bitno je izdvojiti i model javno – privatnog partnerstva kao oblika zajedničkog, kooperativnog djelovanja javnog i privatnog sektora u svrhu izvođenja i implementacije projekata. Način na koji funkcionira model javno – privatnog partnerstva opisan je u nastavku dokumenta.

⇒ Javno – privatna partnerstva (JPP) kao model financiranja strateških projekata JLS

Kao model ulaganja u razvojne projekte bitno je izdvojiti i model javno – privatnog partnerstva kao oblika zajedničkog, kooperativnog djelovanja javnog i privatnog sektora u svrhu izvođenja i implementacije projekata. Način na koji funkcionira model javno – privatnog partnerstva opisan je u nastavku dokumenta.

Javno-privatno partnerstvo podrazumijeva suradnju tijela javne vlasti s privatnim sektorom s ciljem zadovoljavanja neke javne potrebe. Primjena ovakvog modela suradnje još uvijek nije zaživjela u potpunosti no realno potreba za ovakvim oblikom partnerstva

postoji i u budućnosti će njegova primjena značajno rasti. Prvenstveno zbog nedostatke novca u proračunima javnopravnih tijela i potrebe da se unatoč toj nestašici zadovolje određene javne potrebe. Cilj suradnje javnog i privatnog sektora je u tome da se sredstva i znanje privatnog sektora stave na raspolaganje javnom i da na taj način privatni sektor doprinese realizaciji javnih projekata. Javna vlast određuje ciljeve zajedničkih projekata vodeći pritom računa o javnom interesu i kvaliteti usluga, a privatni partner zatvara financijsku konstrukciju, projektira i gradi ili obnavlja. Svoj interes privatni partner pritom vidi u naplati usluga od korisnika građevine / zdanja kroz koncesiju ili neki drugi oblik ugovorne naplate.

Slika 7.4. Javno – privatno partnerstvo

Opseg participacije privatnog sektora u JPP

NISKO

VISOKO

Javno - privatno partnerstvo (engl. Public Private Partnership – PPP) je u uobičajeni krovni termin za različite modele ulaganja u javne objekte u kojima se koriste prednosti dugoročnog partnerstva između javnog i privatnog sektora.

Model financiranja kapitalnih projekata putem javno-privatnog partnerstva preporuka je Europske komisije pri financiranju kapitalnih projekata javnog sektora, a u Republici Hrvatskoj postoji institucionalni okvir kojim je definirana procedura ishoda suglasnosti kod nadležnih državnih tijela. Zbog složenosti modela financiranja, potrebno je angažirati konzultante za pripremnu fazu koja uključuje izradu studije s komparatorom javnih troškova i pripremu natječaja za izbor privatnog partnera. Javno privatno partnerstvo je u Republici Hrvatskoj uređeno sljedećim propisima (pravni okvir):

- Zakon o JPP-u (Narodne novine, br 78/12)
- Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o JPP (Narodne novine, br. 152 / 14)

-
- Uredba i provedbi projekata JPP-a (NN 88/12 i 15/15)
 - Pravilnik o projektima JPP-a male vrijednosti (NN 23/15)

Zakonom o JPP uređuje se postupak predlaganja i odobravanja prijedloga projekata javno-privatnog partnerstva, praćenje provedbe projekata javno-privatnog partnerstva te sadržaj ugovora o javno-privatnom partnerstvu. Temeljem Zakona o JPP-u ustrojena je **Agencija za javno-privatno partnerstvo** (AJPP) kao središnje nacionalno tijelo i centar znanja zadužena za ocjenu, odobravanje i praćenje provedbe projekata JPP-a, vođenje Registra ugovora o javno-privatnom partnerstvu te primjenu najbolje međunarodne prakse i uspostavljanje sustava izobrazbe u području JPP-a.

Ugovor o JPP-u glavni je dokument u okviru kojega se utvrđuju prava i obveze, tj. pravila ponašanja javnog i privatnog partnera u duljem ugovornom razdoblju. Ugovor o JPP-u sklapa se između javnog partnera i društva posebne namjene.

Društvo posebne namjene (u daljnjem tekstu DPN) je trgovačko društvo koje osniva privatni partner u svrhu sklapanja ugovora o JPP-u i provedbe projekta JPP-a.

Financiranje projekta JPP-a najčešće je zasnovano po načelima projektnog financiranja. Ključna razlika između projektnog i korporativnog (tradicionalnog) financiranja je da se kod projektnog financiranja izvori financiranja vežu uz DPN, a kod korporativnog financiranja uz matičnu tvrtku.¹²

¹² Agencija za JPP : JPP Vodič kroz postupke odobravanja projekata u Agenciji za javno privatno partnerstvo namijenjen tijelima središnje i lokalne javne uprave

8. ZAKLJUČAK

Europska unija prihvatila je koncept poticanja održivog razvoja lokalnih i ruralnih područja koji se bazira na održivom gospodarskom razvoju, povećanju životnog standarda te očuvanju prirodne i kulturne baštine. Lokalna razina i ruralna područja u okviru Strategije EU 2020 prepoznata su kao bitan element od kojega uvelike ovise identitet, integritet, razvojne perspektive i stabilnost svake nacionalne države. Zbog toga EU intenzivno ulaže u sve aspekte lokalnog i ruralnog razvoja, a s ciljem očuvanja i integralnog razvoja ruralnih prostora i njihovih vrijednosti. Na taj način lokalne sredine prerastaju u ekološki ugodna obitavališta, koja sustavno dobivaju urbanu infrastrukturu i opremu te laku i brzu povezanost s drugim naseljima u okolici i državi. Takvi prostori imaju budućnost. U kontekstu ulaska Republike Hrvatske u punopravno članstvo Europske unije, lokalna samouprava ima zadatak da zajednici ponudi lepezu mogućnosti i rješenja, da uspostavi sustav i osigura temeljne infrastrukturne i institucionalne uvjete za razvoj. Ona motivira, integrira, povezuje i koordinira lokalne razvojne aktivnosti, resurse, projekte i nositelje razvoja na putu osmišljavanja, pripremanja i realizacije razvojnih projekata. Pritom, lokalni prioriteti trebaju biti usklađeni s utvrđenom politikom i strateškim smjernicama razvoja na razini županija, RH i EU. Ulaskom Republike Hrvatske u EU otvorile su se mogućnosti pristupanju europskim fondovima za poticanje regionalnog i ruralnog razvoja. Iskustvo drugih zemalja središnje i istočne Europe, danas punopravnih članica, pokazuje da je ulazak u EU pružio posebno velike šanse manjim lokalnim zajednicama i nedovoljno razvijenim regijama da u kratkom roku uz pomoć europskih fondova ostvare ekonomski razvoj za koji bi trebala desetljeća. Na temelju sveobuhvatne usporedne analize, te analize razvojnih potencijala, odnosno mogućnosti sufinanciranja razvojnih projekata iz strukturni fondova EU, pred Gradom je veliki izazov pokretanja novog razvojnog ciklusa i ostvarivanja vizije iz ove strategije.

Izrada dokumenta Strategija ekonomskog razvoja Grada za razdoblje 2016. -2020.g. obuhvaća analizu sadašnjeg stanja resursa Grada kao podloge za razvoj pretpostavki i pripremu projekata usklađenih sa razvojnim politikama u EU, definiranje vizije dugoročnog razvoja te prijedloge strateških projekata koji će biti kandidirani za sufinanciranje iz EU fondova. Na temelju usporedne analize sličnih jedinica lokalne samouprave u neposrednom europskom okruženju te interne analize potencijala s kojima Grad raspolaže predloženi su razvojni pravci i strateški ciljevi te glavni pokretači razvoja. Strateški projekti koje će se u Gradu pokretati u razdoblju 2016. - 2020.g. na temelju svog (gradskog) kapitala, odnosno u partnerstvu s privatnim sektorom i koji će se kandidirati za su-financiranje iz kohezijskih fondova EU bit će opisani su u posebnom dokumentu - Katalogu razvojnih projekata.

Popis tablica

Broj	Naslov tablice	Stranica
3.7.	Demografska kretanja stanovništva 2001. – 2011. godine	13
3.8.	Dobna struktura stanovništva	14
3.9.	Stanovništvo staro 15 i više godina prema spolu i završenoj školi , naselje Ilok	14
3.13.	Struktura zemljišta na području Grada	18
3.14.	Pregled županijskih cesta Grada	19
3.15.	Pregled lokalnih cesta Grada	19
3.16.	Dužina cesta i gustoća cestovne mreže	20
3.17.	Jedinica poštanske mreže na području Grada	21
3.18.	Najveća poduzeća na području Grada	26
3.19.	Izveštaj o prihodima i rashodima, primicima i izdacima Grada (u kn)	27
3.20.	Bilanca stanja na dan 31.12,2015. (u kn)	28
3.21.	Projekcija prihoda i rashoda za 2016.,2017.,2018. (u kn)	29
3.22.	Plan zaduživanja / financiranja za 2016.,2017.,2018. (u kn)	29
3.28.	Pregled usporednih ekonomskih pokazatelja	33
4.4.	Registrirana kulturna dobra	55
4.5.	Razvojni projekti održivog korištenja kulturno – povijesne baštine Grada	60
4.6.	Snage i slabosti poljoprivrede u Iloku	68
4.7.	Prilike i opasnosti poljoprivrede u Iloku	69
6.1.	Strateški projekti Grada u razdoblju 2016. – 2020.	79
7.2.	Glavni izvori financiranja projekata	83

Popis slika

Broj	Naslov slike	Stranica
2.1.	Meotodologija i pristup izradi strategije razvoja Grada	2
2.2.	<i>Strategija Europa 2020.</i> - sektori u koje će EU usmjeravati ulaganja Kohezijskih fondova	4
2.3.	Nacionalni operativni program	5
2.4.	Europski fondovi	8
2.5.	Strategija pametne specijalizacije Republike Hrvatske 2020.	9
3.1.	Prikaz grada iz 1697.g.	10
3.2.	Crkva sv. Ivana Kapistrana i dio srednjovjekovnih zidina	12
3.3.	Crkva Majke Božje Gospe Bapske iz 13. st.	12
3.4.	Mohovo	12
3.5.	Ostaci Šarengradske utvrde	12
3.6.	Bruto domaći proizvod po stanovniku	13
3.10.	Karta RH	15
3.11.	Namjenska pedološka karta	17
3.12.	Kazalo	17
3.23.	OŠ Julija Benešića Ilok	30
3.24.	OŠ Dr. F. Tuđman, Šarengrad	31
3.25.	Srednja škola Ilok	31
3.26.	Gradska knjižnica i čitaonica Ilok	31
3.27.	Muzej grada Iloka	32
4.1.	Strategija razvoja Grada kroz četiri glavne sastavnice	39
4.2.	Podjela baštine prema UNESCO	43
4.3.	IUCD koncept	49
4.8.	Izazovi i ciljevi Zajedničke agrarne politike (CAP) EU u razdoblju 2014-2020.	72
5.1.	Pokazatelji razvijenosti 2016 - 2020	77
7.1.	Proces pripreme i realizacije razvojnih projekata	82
7.3.	Model financiranja razvojnih projekata	84
7.4.	Javno – privatno partnerstvo	85

Izvori podataka

1. Državni zavod za statistiku RH
2. Europski strukturni i investicijski fondovi: www.strukturnifondovi.hr
3. Europska komisija: Strategija Europa 2020
4. Grad Ilok
5. Prostorni plan uređenja grada Iloka, Sveučilište u Zagrebu, Arhitektonski fakultet, 2006.g.
6. FINA
7. Godišnji plan i program rada škola 2015 / 2016 na području Iloka
8. Muzej grada Iloka
9. UNESCO Culture Section. The Different Types of Cultural Heritage, 2006. Dostupno na: <http://portal.unesco.org/culture/en>
10. Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara; dostupno na web stranici: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/1999_07_69_1284.html
11. Pravilnik o registru kulturnih dobara Republike Hrvatske ; dostupno na web stranici: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2001_04_37_652.html
12. Novotny, D. "Kreativna ekonomija – kako koristiti kapital ljudskog uma kao pokretača ekonomskog rasta u 21.stoljeću" Munchen / Zagreb 2015.
13. Scott, A. J. (2004). Cultural-products industries and urban economic development prospects for growth and market contestation in global context. Urban affairs review, 39(4), 461-490.
14. Florida R. (2012) Rise of Creative Class, Revisited, Routledge
15. Mišković, D. "Usluga Izrade istraživačkog rada o modelima revitalizacije gradova za projekt REVITAS", Rijeka
16. Centar za urbani i teritorijalni razvoj CUTER
17. Ministarstvo kulture RH, registar kulturnih dobara
18. Operativni program Konkurentnost i kohezija 2014 – 2020.
19. Operativni program Ruralnoga razvoja 2014 – 2020.
20. Operativni program Učinkovitost i ljudski potencijali 2014 - 2020
21. Vlada RH: Strategija pametne specijalizacije RH 2020.
22. Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju
23. Ministarstvo poduzetništva i obrta, Obrtni registar
24. Leksikografski zavod Miroslav Krleža
25. Agencija za JPP : JPP Vodič kroz postupke odobravanja projekata u Agenciji za javno privatno partnerstvo namijenjen tijelima središnje i lokalne javne uprave